

بخش اول:

قانون تأمین اجتماعی

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- به منظور اجراء و تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های تأمین اجتماعی سازمان تأمین اجتماعی که در این قانون «سازمان» نامیده می‌شود تشکیل می‌گردد.

(این ماده در تاریخ ۱۳۵۸/۴/۲۸ تغییر کرده است متن جدید عبارتست از:

«**ماده ۱-** به منظور اجراء و تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های تأمین اجتماعی، همچنین تمرکز وجوه و درآمدهای موضوع قانون تأمین اجتماعی و سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از محل وجوه و ذخائر، سازمان مستقلی به نام «سازمان تأمین اجتماعی» وابسته به وزارت بهداشتی و بهزیستی که در این قانون «سازمان» نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد. سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصراً طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، اداره خواهد شد. (با تأسیس وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به موجب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزارت بهداشتی و بهزیستی گردید و با تصویب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی شده است).

تبصره ۱- صندوق تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۰ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی، مصوب تیرماه ۱۳۵۵ در سازمان ادغام و کلیه وظایف و داری و مطالبات و دیون و تعهدات صندوق مذکور، به سازمان منتقل می‌شود.»

تبصره ۲- کلیه واحدهای اجرایی تأمین اجتماعی سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی و بهزیستی استان‌ها، موضوع ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مصوب تیر ماه ۱۳۵۵، از سازمان‌های مذکور منتزع و با کلیه وظایف و داری و مطالبات و دیون و تعهدات به «سازمان» منتقل می‌شود.

تبصره ۳- کلیه کارکنان سازمان تأمین اجتماعی سابق که در اجرای ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و

بهبودی به سازمان‌های منطقه‌ای بهداری و بهزیستی استان‌ها منتقل شده‌اند و همچنین کارمندی که توسط سازمان‌های مذکور به منظور انجام وظایف مربوط به تأمین اجتماعی در نواحی بهداری و بهزیستی طبق آیین‌نامه استخدامی بیمه‌های اجتماعی استخدام شده و عملاً در کار تأمین اجتماعی اشتغال دارند و کلیه حقوق و مزایای خود را از محل اعتبارات پرسنلی و اداری تأمین اجتماعی دریافت می‌دارند به سازمان منتقل می‌شوند).

ماده ۲- تعاریف

- ۱- بیمه‌شده شخصی است که رأساً مشمول مقررات تأمین اجتماعی بوده و با پرداخت مبالغی به عنوان حق بیمه حق استفاده از مزایای مقرر در این قانون را دارد.
- ۲- خانواده بیمه‌شده شخص یا اشخاصی هستند که به تبع بیمه‌شده از مزایای موضوع این قانون استفاده می‌کنند.
- ۳- کارگاه محلی است که بیمه‌شده به دستور کارفرما یا نماینده او در آنجا کار می‌کند.
- ۴- کارفرما شخص حقیقی یا حقوقی است که بیمه‌شده به دستور یا به حساب او کار می‌کند. کلیه کسانی که به عنوان مدیر یا مسئول عهده‌دار اداره کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسئول انجام کلیه تعهداتی است که نمایندگان مزبور در قبال بیمه‌شده به عهده می‌گیرند.
- ۵- مزد یا حقوق یا کارمزد در این قانون شامل هرگونه وجوه و مزایای نقدی یا غیرنقدی مستمر است که در مقابل کار به بیمه‌شده داده می‌شود.
- ۶- حق بیمه عبارت از وجوهی است که به حکم این قانون و برای استفاده از مزایای موضوع آن به سازمان پرداخت می‌گردد.
- ۷- بیماری، وضع غیرعادی جسمی یا روحی است که انجام خدمات درمانی را ایجاب می‌کند یا موجب عدم توانایی موقت اشتغال به کار می‌شود یا این که موجب هر دو در آن واحد می‌گردد.
- ۸- حادثه از لحاظ این قانون اتفاقی است پیش‌بینی نشده که تحت تأثیر عامل یا عوامل خارجی در اثر عمل یا اتفاق ناگهانی رخ می‌دهد و موجب صدماتی بر جسم یا روان بیمه‌شده می‌گردد.
- ۹- غرامت دستمزد به وجوهی اطلاق می‌شود که در ایام بارداری، بیماری و عدم توانایی موقت اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق به حکم این قانون به جای مزد یا حقوق بیمه‌شده پرداخت می‌شود.
- ۱۰- وسایل کمک پزشکی (پروتز و ارتوز) وسایلی هستند که به منظور اعاده سلامت یا برای جبران نقص جسمانی یا تقویت یکی از حواس به کار می‌روند.
- ۱۱- کمک ازدواج مبلغی است که طبق شرایط خاصی برای جبران هزینه‌های ناشی از

- ازدواج به بیمه شده پرداخت می‌گردد.
- ۱۲- کمک عائله‌مندی مبلغی است که طبق شرایط خاص در مقابل عائله‌مندی توسط کارفرما به بیمه شده پرداخت می‌شود.
- ۱۳- ازکارافتادگی کلی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه شده به نحوی که نتواند با اشتغال به کار سابق یا کار دیگری بیش از یک سوم از درآمد قبلی خود را به دست آورد.
- ۱۴- ازکارافتادگی جزئی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه شده به نحوی که با اشتغال به کار سابق یا کار دیگر فقط قسمتی از درآمد خود را به دست آورد.
- ۱۵- بازنشستگی عبارت است از عدم اشتغال بیمه شده به کار به سبب رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در این قانون.
- ۱۶- مستمری عبارت از وجهی است که طبق شرایط مقرر در این قانون به منظور جبران قطع تمام یا قسمتی از درآمد به بیمه شده و در صورت فوت او برای تأمین معیشت بازماندگان وی به آنان پرداخت می‌شود.
- ۱۷- غرامت مقطوع نقص عضو مبلغی است که به طور یکجا برای جبران نقص عضو یا جبران تقلیل درآمد بیمه شده به شخص او داده می‌شود.
- ۱۸- کمک کفن و دفن مبلغ مقطوعی است که به منظور تأمین هزینه‌های مربوط به کفن و دفن بیمه شده در مواردی که خانواده او این امر را به عهده می‌گیرند پرداخت می‌گردد.
- ماده ۳-** تأمین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می‌باشد:

الف) حوادث و بیماری‌ها

ب) بارداری

ج) غرامت دستمزد

د) ازکارافتادگی

ه) بازنشستگی

و) مرگ

تبصره ۱- مشمولین این قانون از کمک‌های ازدواج و عائله‌مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.

تبصره ۲- ملاک تشخیص سن برای برخورداری از مزایای قانون تأمین اجتماعی شناسنامه‌ای است که در بدو بیمه شدن به سازمان تأمین اجتماعی ارائه شده یا می‌شود و هرگونه تغییراتی که پس از آن در شناسنامه به عمل آید برای سازمان یادشده معتبر نخواهد بود. افراد تحت تکفل بیمه شده نیز مشمول این حکم خواهند بود. (به موجب قانون «الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۸/۸» تبصره فوق به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳ اضافه شده است.)

ماده ۴- مشمولین این قانون عبارتند از:

(الف) افرادی که به هر عنوان در مقابل دریافت مزد یا حقوق کار می‌کنند.

(ب) صاحبان حرف و مشاغل آزاد.

(این بند به موجب تبصره ۲ قانون اصلاح بند (ب) و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی

مصوب تیرماه سال ۱۳۵۴، که در تاریخ ۱۳۶۵/۶/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی

رسیده است و ذیلاً درج می‌شود، ملغی گردید. متن جدید عبارتست از:

**قانون اصلاح بند (ب) و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیر ماه ۱۳۵۴
(مصوب ۱۳۶۵/۶/۳۰)**

«**ماده واحده-** سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با استفاده از مقررات عام قانون تأمین اجتماعی صاحبان حرف و مشاغل آزاد را به صورت اختیاری در برابر تمام یا قسمتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی بیمه نماید چگونگی انجام بیمه و نرخ حق بیمه و همچنین میزان مزایای مربوط به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

تبصره ۱- بیمه‌شده مختار است که سطح درآمد ماهانه خود را که مبنای پرداخت حق بیمه قرار می‌گیرد بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی انتخاب نماید.

تبصره ۲- از تاریخ تصویب این قانون مفاد بند (ب) و تبصره ۳ ماده ۴ قانون و همچنین آیین‌نامه مربوط ملغی می‌گردد.

تبصره ۳- کلیه اتباع ایرانی اعم از شاغل و یا غیرشاغل در فعالیت‌های مختلف در خارج از کشور که بیمه آنان با مقررات قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن مغایرت نداشته باشد می‌توانند به طور اختیاری مشمول مقررات این قانون و آیین‌نامه‌های مربوط قرار گیرند، مشروط بر این که بیمه‌شده حق بیمه خود را به طور منظم پرداخت نماید، بدیهی است سازمان در مورد این قبیل از بیمه‌شدگان مانند سایر بیمه‌شدگان داخل کشور مکلف به ارائه خدمات و انجام تعهدات قانونی براساس آیین‌نامه و مقررات مربوط در ایران خواهد بود.» (آیین‌نامه مزبور در تاریخ ۱۳۶۷/۷/۲۹ به تصویب رسیده است).

(به موجب ماده ۱۲ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱، کارگران ایرانی اعزامی موضوع قراردادهای صدور خدمات فنی به خارج از کشور به شرط داشتن گواهینامه شغلی از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از پرداخت هرگونه عوارض و مالیات معاف می‌باشند. مطابق تبصره ۱- ماده مزبور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است برای کلیه کارگران ایرانی که در ارتباط با صدور خدمات فنی اعزام می‌شوند گواهینامه شغلی صادر کند و جهت وصول حق بیمه و تحت پوشش قراردادن آنها در داخل و خارج کشور مراتب را به سازمان

تأمین اجتماعی اطلاع دهد. تبصره ۲ این ماده نیز سازمان تأمین اجتماعی را مکلف دانسته است که با دریافت حق بیمه افراد مذکور در این ماده مطابق قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و اصلاحیه‌های بعدی، آنها را بیمه نماید.

ج- دریافت کنندگان مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت.

تبصره ۱- مستخدمین وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و مستخدمین مؤسسات وابسته به دولت که طبق قوانین مربوط به نحوی از انحاء از موارد مذکور در ماده سه این قانون بهره‌مند می‌باشند، در سایر مواردی که قوانین خاص برای آنها وجود ندارد طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت رفاه اجتماعی و تأیید سازمان اموراداری و استخدامی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید تابع مقررات این قانون خواهند بود.

تبصره ۲- مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح و افزارمندان مشمول قانون تعاون و بیمه بازنشستگی افزارمندان ارتش از شمول این قانون خارج بوده و تابع قانون و مقررات خاص خود خواهند بود.

تبصره ۳- تعیین میزان حق بیمه که با توجه به ماده ۲۸ این قانون باید توسط افراد صنفی و سایر صاحبان حرف و مشاغل آزاد پرداخت شود طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت رفاه اجتماعی به تصویب کمیسیون‌های رفاه اجتماعی و امور اقتصادی و دارایی مجلسین می‌رسد. (این تبصره با تصویب قانون اصلاح بند (ب) و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۵/۶/۳۰ ملغی شده است).

تبصره ۴- مشمولین قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت کماکان تابع مقررات قانون مذکور خواهند بود. مؤسسات مشمول قانون مذکور مکلفند با اعلام سازمان تأمین خدمات درمانی حق بیمه درمانی سهم خود و بیمه‌شده را کسر و توسط صندوق حمایت مربوط به سازمان نامبرده بپردازند. میزان حق بیمه درمانی موضوع این ماده تابع ضوابط و مقررات بیمه خدمات درمانی موضوع قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت است و نحوه وصول آن عیناً به ترتیبی است که در قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت پیش‌بینی شده است. (به موجب ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و... مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۰ قانون مذکور در این تبصره ملغی شده و افراد موضوع این قانون مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار گرفتند).

تبصره ۵- در مواردی که کارفرمایان موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ اشخاص حقیقی باشند و همچنین مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی می‌توانند با پرداخت حق بیمه سهم بیمه‌شده و کارفرما به ترتیب مقرر در ماده (۲۸) قانون مذکور و اصلاحات بعدی آن از تاریخ اشتغال به کار در کارگاه در زمره مشمولین قانون مذکور قرار گیرند. آیین‌نامه

اجرائی این تبصره شامل نحوه احتساب سوابق خدمت و پرداخت حق بیمه‌های معوقه بنا به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی). (این تبصره به موجب «قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین به منظور تشویق کارفرمایان به تأدیه دیون معوقه سنواتی بابت حق بیمه و بیمه بیکاری کارکنان» مصوب ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام الحاق شده است و آیین‌نامه اجرائی آن در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۳ به تصویب هیات وزیران رسیده است).

ماده ۵- اتباع بیگانه که در ایران طبق قوانین و مقررات مربوط به کار اشتغال دارند جز در مواردی که طبق مقاوله نامه‌ها و قراردادهای دوجانبه یا چندجانبه بین ایران و سایر کشورها ترتیب خاص مقرر گردیده است در صورتی که مشمول قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت نباشند مشمول مقررات این قانون خواهند بود. (این ماده در تاریخ ۱۳۵۸/۶/۲۷ به موجب لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی، تغییر کرده است متن جدید عبارتست از:

«ماده ۵- بیمه اتباع بیگانه که طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند تابع مقررات این قانون خواهد بود مگر در موارد زیر:

الف) در صورتی که بین دول متبوع آنان و دولت جمهوری اسلامی ایران موافقتنامه‌های دوجانبه یا چندجانبه تأمین اجتماعی منعقد شده باشد که در این صورت طبق موافقتنامه عمل خواهد شد.

ب) هرگاه تبعه بیگانه طبق گواهی مقامات صالح دولت متبوع خود در مدت اشتغال در ایران در کشور خود یا در کشور دیگر در موارد پیش‌بینی شده در ماده ۳ این قانون کلاً یا بعضاً بیمه‌شده باشند که در این صورت در همان موارد از شمول مقررات این قانون معاف می‌باشند.

تبصره- حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله‌نامه شماره ۱۹ سازمان بین‌المللی کار از شمول بند (ب) مستثنی می‌باشد و نرخ و مأخذ حق بیمه طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. (این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ ق.ت.ا مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۱ الحاق شده است؛ آیین‌نامه مزبور در تاریخ ۱۳۸۰/۶/۱۴ به تصویب رسیده است).»

ماده ۶- اجرای هر یک از موارد مندرج در ماده ۳ این قانون درباره روستاییان و افراد خانواده آنها به تدریج در مناطق مختلف مملکت و به تناسب توسعه امکانات و مقدرات سازمان به پیشنهاد هیات مدیره و تصویب شورای عالی سازمان با توجه به ماده ۱۱۷ این قانون خواهد بود. (ر.ک: قانون عدم لزوم بیمه مجدد اجباری شاغلین فصلی و ساکنین شهرهای

با جمعیت کمتر از بیست هزار نفر که نزد صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر بیمه می‌باشند مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۵ و قانون اصلاح بند (د) ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۹ - مندرج در ذیل بند (د) ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱).

ماده ۷- افراد شاغل در فعالیت‌هایی که تا تاریخ تصویب این قانون مشمول بیمه‌های اجتماعی نشده‌اند به ترتیب زیر به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب وزیر رفاه اجتماعی مشمول مقررات این قانون قرار خواهند گرفت. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

(الف) موارد مذکور در بندهای (ج-د-ه-و) ماده ۳ این قانون به تدریج و با توجه به امکانات سازمان اجراء خواهد شد و در این صورت میزان حق بیمه با توجه به ماده ۲۸ این قانون تا خاتمه سال ۱۳۵۴، ۱۹ درصد حقوق یا مزد و از اول سال ۱۳۵۵ معادل ۲۱ درصد حقوق و یا مزد خواهد بود که در سال ۱۳۵۴ کارفرما ۱۳ درصد و بیمه‌شده ۴ درصد و دولت ۲ درصد و از سال ۱۳۵۵ کارفرما ۱۴ درصد و بیمه‌شده ۵ درصد و دولت ۲ درصد می‌پردازند.

(ب) موارد مذکور در بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ این قانون به تدریج و در صورتی اجراء خواهد شد که سازمان وسایل و امکانات درمانی لازم را برای بیمه‌شدگان فراهم نموده باشد. الزام کارفرمایان یا افرادی که به موجب این ماده مشمول مقررات این قانون می‌شوند به تأدیه حق بیمه از تاریخی است که بیمه آنها از طریق انتشار آگهی در روزنامه و یا کتباً اعلام می‌شود.

ماده ۸- بیمه افراد و شاغلین فعالیت‌هایی که تا تاریخ تصویب این قانون به نحوی از انحاء مشمول مقررات قانون بیمه‌های اجتماعی یا قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان قرار گرفته‌اند با توجه به مقررات این قانون ادامه خواهد یافت.

تبصره- شرایط مربوط به ادامه تمام و یا قسمتی از بیمه‌های مقرر در این قانون برای کسانی که به علتی غیر از علل مندرج در این قانون از ردیف بیمه‌شدگان خارج شوند به موجب آیین‌نامه مربوط تعیین خواهد گردید و به هر حال پرداخت کلیه حق بیمه در این قبیل موارد به عهده بیمه‌شده خواهد بود. (آیین‌نامه ادامه بیمه به صورت اختیاری در تاریخ ۱۳۸۵/۶/۲۶ تصویب و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ اصلاح شده است).

ماده ۹- انجام تعهدات ناشی از موارد مذکور در بندهای (الف و ب) ماده سه این قانون به عهده سازمان تأمین خدمات درمانی می‌باشد.

(با تصویب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲، سازمان مذکور منحل گردید و در حال حاضر سازمان تأمین اجتماعی براساس قانون الزام سازمان

تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ و قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳/۸/۳ و سایر قوانین مربوط به ارائه خدمات درمانی می‌پردازد):

**قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای (الف) و (ب)
ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱)**

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون انجام تعهدات بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیر ماه ۱۳۵۴ به عهده سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود. سازمان مذکور موظف است کلیه تعهدات درمانی مزبور از بخش‌های دولتی و در صورت نیاز از بخش خصوصی [را] با رعایت تعرفه‌های رسمی تأمین نماید.

تبصره ۱- نحوه استفاده از واحدهای درمانی و بیمارستانی تحت مالکیت سازمان (اعم از واحدهای ملکی و استیجاری موجود) و واحدهایی که بدین منظور ایجاد خواهد شد و چگونگی پرداخت هزینه‌های درمان و نگهداری حساب‌ها و نحوه خرید خدمت طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون با رعایت مفاد بندهای ذیل تهیه و به تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کار و امور اجتماعی و امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.

(الف) کل هزینه واحدهای درمانی و بیمارستانی تحت مالکیت سازمان به عهده سازمان تأمین اجتماعی بوده و سازمان مزبور مکلف است بودجه هر سال آن را از محل سهم درمان (۹ درصد از مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور در ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی) پیش‌بینی و در بودجه خود منظور نماید سازمان تأمین اجتماعی به منظور انجام هزینه‌ها امین خود را تحت عنوان صاحب جمع اموال و مسئول امور مالی در واحدهای مذکور مستقر می‌نماید که بر امور مالی مطابق ضوابط نظارت مستقیم خواهد داشت سرپرست سازمان مسئول امور مالی را پیشنهاد و پس از تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منصوب خواهد نمود.

(ب) کلیه واحدهای آموزشی موجود سازمان و بیمارستان‌هایی که در آینده دارای توان آموزشی می‌شوند براساس برنامه‌ریزی آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خدمات آموزشی خود ادامه خواهند داد.

(ج) کلیه بیمارستان‌های تحت مالکیت سازمان مکلفند تا ۲۰ درصد از ظرفیت‌های تخت‌های خود را به پذیرش بیماران غیر بیمه‌ای بی‌بضاعت و همچنین بیمارانی که از خانواده‌های محترم شهدا، اسراء، مفقودین و جانبازان هستند به طور رایگان اختصاص دهند و در شهرهایی که منحصر به فرد هستند به تمام متقاضیان ارائه خدمت کنند.

(د) کلیه واحدهای درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند

نسبت به پذیرش بیماران بیمه شده تأمین اجتماعی اقدام و هزینه‌های انجام شده را براساس تعرفه‌های مصوب از سازمان تأمین اجتماعی دریافت نمایند.

ه) سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند در صورت لزوم با عقد قرارداد از خدمات پزشکی بخش خصوصی جهت درمان بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی استفاده نموده و هزینه‌های مربوطه را طبق تعرفه‌های مصوب مورد عمل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رأساً از محل سهم درمان پرداخت نماید.

و) درآمدهای حاصله از ارائه خدمات درمانی به غیر بیمه‌شده در واحدهای تحت مالکیت سازمان مستقیماً به حساب جداگانه‌ای جهت کمک ساخت و تعمیر و نگهداری بیمارستان‌های تحت مالکیت اختصاص می‌یابد.

تبصره ۲- از تاریخ تصویب این قانون به اعضای تشکیل دهنده شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی دو نفر به شرح زیر اضافه می‌گردند:

- مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی یا نماینده او.
- رئیس سازمان برنامه و بودجه یا نماینده او.

تبصره ۳- اجرای این قانون باید هماهنگ با سیاست‌های کلی و بهداشتی درمانی کشور در قالب گسترش شبکه‌های بهداشتی درمانی باشد.

تبصره ۴- از تاریخ تصویب این قانون آن دسته از مواد قانون تأمین اجتماعی و سایر قوانینی که با این قانون مغایر است لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و یکم آبان ماه یکهزار و سیصد و شصت و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۳۷/۹/۲۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. (آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور در اردیبهشت ماه ۱۳۶۹ به تصویب رسیده است).

ماده ۱۰- از تاریخ اجرای این قانون سازمان بیمه‌های اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی روستاییان در سازمان تأمین اجتماعی ادغام می‌شوند و کلیه وظایف و تعهدات و دیون و مطالبات و بودجه و دارایی و کارکنان آنها با حفظ حقوق و سوابق و مزایای استخدامی خود که تا تاریخ تصویب و اجرای آیین‌نامه موضوع ماده ۱۳ این قانون معتبر خواهد بود به سازمان منتقل می‌گردند.

ماده ۱۱- تأسیسات و تجهیزات درمانی سازمان بیمه‌های اجتماعی که از محل ذخایر سازمان مذکور تأمین شده است با حفظ مالکیت سازمان در اختیار سازمان تأمین خدمات درمانی قرار می‌گیرد.

تبصره- کارکنان واحدهای درمانی مذکور در این ماده با حفظ حقوق و سوابق و مزایای استخدامی خود به سازمان تأمین خدمات درمانی منتقل خواهند شد.

(این ماده و تبصره آن به موجب لایحه قانونی تشکیل سازمان شورای فنی موضوع ماده ۴

قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ لغو شده است):

لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی (مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲)

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولتی مصوب اسفند ماه سال ۱۳۵۱- با ترکیب زیر در وزارت بهداشتی و بهزیستی تشکیل و عهده‌دار کلیه وظایفی خواهد بود که شورای فنی سابق به عهده داشته است:

- وزیر بهداشتی و بهزیستی یا نماینده او.
 - رئیس هیأت مدیره سازمان نظام پزشکی مرکز یا دبیرکل سازمان مذکور.
 - رئیس بیمه مرکزی یا نماینده او.
 - دو نفر از پزشکان آزاد به انتخاب وزیر بهداشتی و بهزیستی
- تبصره-** اختیارات مجمع عمومی موضوع ماده ۳ قانون خدمات درمانی مستخدمین دولت به وزیر بهداشتی و بهزیستی واگذار و سازمان تأمین خدمات درمانی منحل می‌شود. (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جایگزین وزارت بهداشتی و بهزیستی شده است.)
- (با توجه به تبصره ۲ ماده واحده قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای «الف» و «ب» ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱، اعضاء زیر نیز به اعضای شورای فنی اضافه شده‌اند:
- مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی یا نماینده او.
 - رئیس سازمان برنامه و بودجه یا نماینده او.)
- (در این زمینه ر.ک؛ ماده ۲ قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳/۸/۳).

فصل دوم: ارکان و تشکیلات

(مواد ۱۲ تا ۱۷ منسوخ گردیده است. به توضیح ذیل ماده ۱۷ رجوع شود.)

ماده ۱۲- سازمان که زیر نظر وزیر رفاه اجتماعی اداره می‌شود دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری می‌باشد و امور مالی آن منحصراً طبق مقررات این قانون اداره خواهد شد.

ماده ۱۳- آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی سازمان که وسیله وزارتخانه‌های رفاه اجتماعی و امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و آیین‌نامه‌های استخدامی که به تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور می‌رسد پس از تأیید هیأت وزیران به تصویب کمیسیون‌های مربوط مجلسین خواهد رسید. وزارت رفاه اجتماعی مکلف است ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون آیین‌نامه‌های مذکور را تهیه و تقدیم مجلسین نماید و تا تصویب مجلسین آیین‌نامه‌های فعلی قابل اجرا است. امور مالی و اداری و استخدامی سازمان تأمین خدمات درمانی تابع آیین‌نامه‌های مالی و اداری و استخدامی فعلی سازمان خواهد بود و تا تصویب آیین‌نامه استخدامی سازمان، کارکنان سازمان تأمین خدمات درمانی تابع آیین‌نامه استخدامی فعلی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهند بود.

ماده ۱۴- سازمان برای انجام وظایف خود دارای تشکیلات مرکزی و شعب و نمایندگی‌هایی خواهد بود.

ماده ۱۵- ارکان سازمان عبارتند از:

- شورای عالی

- هیأت مدیره

- حسابرس (بازرس)

ماده ۱۶- اعضای شورای عالی عبارتند از:

- وزیر رفاه اجتماعی که ریاست شورای عالی را به عهده خواهد داشت

- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون او

- وزیر بهداشتی یا معاون او
- وزیر تعاون و امور روستاها یا معاون او
- وزیر کار و امور اجتماعی یا معاون او
- وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه یا معاون او
- رئیس کل بانک مرکزی یا معاون او
- رئیس کل بیمه مرکزی یا معاون او
- دبیرکل سازمان امور اداری و استخدامی کشور یا معاون او
- مدیرعامل جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران یا قائم مقام او
- مدیرعامل سازمان خدمات اجتماعی یا قائم مقام او
- دو نفر نماینده کارفرمایان به معرفی اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
- دو نفر نماینده اصناف به معرفی هیات عالی نظارت بر اطاقهای اصناف کشور
- سه نفر نماینده کارگران بیمه شده به معرفی سازمانهای کارگری و دو نفر از سایر
- گروهها به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی

ماده ۱۷- نمایندگان کارفرمایان، اصناف و بیمه شدگان برای مدت سه سال به عضویت شورای عالی انتخاب می شوند. تغییر آنها در مدت عضویت شورای عالی سازمان و تجدید انتخاب آنها بلامانع است.

(مواد ۱۲ الی ۱۷ و ۱۹ الی ۲۷ به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸ شورای انقلاب و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰ هیأت وزیران منسوخ گردیده است. متن جدید عبارتست از:

لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸)

ماده ۱- به منظور اجراء و تعمیم و گسترش انواع بیمه های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه های تأمین اجتماعی، همچنین تمرکز وجوه و درآمدهای موضوع قانون تأمین اجتماعی و سرمایه گذاری و بهره برداری از محل وجوه و ذخائر، سازمان مستقلی به نام «سازمان تأمین اجتماعی» وابسته به وزارت بهداشتی و بهزیستی که در این قانون «سازمان» نامیده می شود تشکیل می گردد. (با تأسیس وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به موجب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزارت بهداشتی و بهزیستی در این خصوص شد و با تصویب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی شده است.)

سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصرأ طبق

اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد اداره خواهد شد.

تبصره ۱- صندوق تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۰ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی، مصوب تیرماه ۱۳۵۵ در سازمان ادغام و کلیه وظایف و دارایی و مطالبات و دیون و تعهدات صندوق مذکور، به سازمان منتقل می‌شود.

تبصره ۲- کلیه واحدهای اجرایی تأمین اجتماعی سازمان‌های منطقه‌ای بهداری و بهزیستی استان‌ها، موضوع ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی مصوب تیر ماه ۱۳۵۵، از سازمان‌های مذکور منتزع و با کلیه وظایف و دارایی و مطالبات و دیون و تعهدات به «سازمان» منتقل می‌شود.

تبصره ۳- کلیه کارکنان سازمان تأمین اجتماعی سابق که در اجرای ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی به سازمان‌های منطقه‌ای بهداری و بهزیستی استان‌ها منتقل شده‌اند و همچنین کارمندانی که توسط سازمان‌های مذکور به منظور انجام وظایف مربوط به تأمین اجتماعی در نواحی بهداری و بهزیستی طبق آیین‌نامه استخدامی بیمه‌های اجتماعی استخدام شده و عملاً در کار تأمین اجتماعی اشتغال دارند و کلیه حقوق و مزایای خود را از محل اعتبارات پرسنلی و اداری تأمین اجتماعی دریافت می‌دارند به سازمان منتقل می‌شوند.

ماده ۲- ساختمان‌ها و تأسیسات و تجهیزات درمانی که از محل ذخائر سازمان ایجاد شده و در تاریخ تصویب این قانون در اختیار وزارت بهداری و بهزیستی یا سازمان‌های وابسته قرار دارد، با حفظ مالکیت سازمان، کماکان در اختیار وزارت مذکور خواهد بود. هزینه نگهداری و تعمیرات و تجهیزات ساختمان‌های مورد بحث کلاً به عهده سازمان و جزئاً به عهده وزارت بهداری و بهزیستی می‌باشد. محل استقرار واحدهای اجرایی تأمین اجتماعی سازمان‌های منطقه‌ای بهداری و بهزیستی، در صورتی که در ساختمان جدا و مستقل از واحدهای اداری سازمان‌های منطقه‌ای بهداری و بهزیستی باشد کماکان در اختیار واحدهای تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۳- کارفرمایانی که ظرف شش ماه از تاریخ اجرای این قانون بدهی‌های موقوفه خود را بابت حق بیمه مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۸، نقداً به سازمان بپردازند یا طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی تقسیط نمایند، از پرداخت کلیه خسارات و جرایم مقرر در قانون تأمین اجتماعی مربوط به بدهی‌های زمان قبل از تاریخ مذکور معاف خواهند بود.

تبصره ۱- کارفرمایانی که بدهی آنان قطعیت یافته و قبل از اجرای این قانون مراتب به آنان ابلاغ شده باشد، هرگاه ظرف شش ماه از تاریخ اجرای این قانون بدهی خود را نقداً بپردازند یا با تقسیط، ترتیب پرداخت آن را بدهند، از پرداخت کلیه خسارات و جرایم قانونی مربوط به بدهی‌های موقوفه مذکور معاف خواهند بود.

تبصره ۲- هرگاه بدهی کارفرما قبلاً تقسیط شده و اقساط آن در حال پرداخت باشد، کلیه اقساط

پرداخت شده بابت اصل حق بیمه محسوب و کلیه خسارات و جرایم مقرر از بدهی کارفرما و اقساطی که باید بپردازد کسر می‌گردد.

تبصره ۳- هرگاه کارفرما به میزان بدهی معوقه که با توجه به مقررات این قانون از طرف سازمان به او ابلاغ می‌شود معترض باشد، می‌تواند با توجه به مواد ۴۳ و ۴۴ قانون تأمین اجتماعی تقاضای رسیدگی کند. پس از قطعیت یافتن بدهی، چنانچه کارفرما ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ بدهی قطعی خود را نقداً بپردازد یا با تقسیط ترتیب پرداخت آن را بدهد، از پرداخت خسارات و جرایم موضوع قانون تأمین اجتماعی نسبت به بدهی مذکور معاف خواهد بود.

تبصره ۴- در صورتی که اصل بدهی مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۸، پیش از تصویب این قانون پرداخت شده باشد و بابت آن تمام یا قسمتی از خسارات باقی مانده باشد، از تاریخ اجرای این قانون خسارات باقی مانده بخشوده می‌شود.

تبصره ۵- در مورد کارگاه‌های صنفی در صورتی که بدهی قطعی اصل حق بیمه تا اول فروردین ۱۳۵۸ کمتر از دویست هزار ریال باشد، سازمان می‌تواند مبلغ بدهی را بدون بهره و حداکثر در شصت قسط مساوی ماهانه، تقسیط نماید.

تبصره ۶- مقررات این ماده به مدت سه سال از تاریخ اجرای این قانون لازم‌الاجراء می‌باشد.

تبصره ۷- در کلیه مواردی که بدهی‌های موضوع این ماده تقسیط شده یا می‌شود در صورتی که کارفرما هر یک از اقساط مقرر را در رأس موعد پرداخت نکند، بقیه اقساط تبدیل به حال شده و به انضمام خسارات و جرایم مربوط به اقساط حال شده، طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه‌های مربوط قابل وصول خواهد بود.

تبصره ۸- کارفرمایانی که در موعد مقرر در این قانون حق بیمه موضوع قانون را پرداخت ننمایند علاوه بر تأدیه حق بیمه [به] پرداخت مبلغی معادل ۱۵ درصد مبلغ عقب افتاده برای هر سال تأخیر بابت خسارت تأخیر ملزم خواهد بود. این خسارت نیز به ترتیب مقرر در ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیر ماه ۵۴ خواهد بود. (ر.ک؛ قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که... مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ که ذیل ماده ۴۶ قانون تأمین اجتماعی درج شده است).

ماده ۴- در مورد بدهی حق بیمه مربوط به مهر ماه ۱۳۵۷ لغایت اسفندماه ۱۳۵۷ بنا به تقاضای کارفرما، موضوع قابل طرح و رسیدگی در هیأت‌های بدوی تشخیص مطالبات موضوع ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.

هیأت‌های مذکور می‌توانند با توجه به مقتضیات و اوضاع و احوال کارگاه و کارفرما حداکثر تا میزان ۵۰ درصد از اصل بدهی حق بیمه را تخفیف قائل شوند. چنانچه کارفرما از رأی هیأت بدوی در این مورد تقاضای تجدیدنظر نماید، موضوع صرفنظر از میزان

بدهی، قابل طرح و رسیدگی در هیأت تجدیدنظر تشخیص مطالبات موضوع ماده ۴۴ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.

هیأت‌های مذکور نیز در مورد تخفیف اصل حق بیمه، مربوط به مهرماه لغایت اسفند ۱۳۵۷ تا میزان حداکثر ۵۰ درصد دارای اختیار خواهند بود.

ماده ۵- سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و غیره و پرداخت هزینه دادرسی دعاوی معاف است.

تبصره ۱- معافیت‌های موضوع این ماده شامل سازمان بیمه‌های اجتماعی سابق، سازمان تأمین اجتماعی سابق و صندوق تأمین اجتماعی سابق نیز خواهد بود.

تبصره ۲- کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا، مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود.

ماده ۶- سازمان مکلف است ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون طرح اصلاحی قانون تأمین اجتماعی را تهیه و به هیأت وزیران تقدیم دارد.

ماده ۷- از تاریخ تصویب این قانون، بانک رفاه کارگران و شرکت سهامی خاص خانه‌سازی ایران از وزارت بهداشت و بهزیستی منتزع و با حفظ شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری، تحت نظارت سازمان تأمین اجتماعی، به موجب اساسنامه‌هایی که به پیشنهاد شورای عالی سازمان و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، اداره خواهد شد تا تصویب اساسنامه‌های جدید، اساسنامه و مقررات فعلی هر یک از مؤسسات مذکور معتبر خواهد بود. (هم اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت بهداشت و بهزیستی شده است).

ماده ۸- از تاریخ اجرای این قانون آن قسمت از مواد قانون تأمین اجتماعی و قانون تشکیل وزارت بهداشت و بهزیستی که با این قانون مغایرت دارد ملغی است.

ماده ۱۸- آیین‌نامه داخلی شورای عالی سازمان پس از تصویب شورا به موقع اجرا گذارده خواهد شد. (این آیین‌نامه مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ می‌باشد). (به موجب بند (ب) ماده واحده قانون اصلاح ماده ۱۱۳ قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی (مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۵) و مطابق ماده ۶ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۰، هیأت امناء جایگزین شورای عالی سازمان گردیده است).

(مواد ۱۹ الی ۲۷ منسوخ شده‌اند. ر.ک: توضیحات ذیل ماده ۲۷ قانون تأمین اجتماعی)

ماده ۱۹- وظایف و اختیارات شورای عالی سازمان به شرح زیر است:

الف) تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی که طبق این قانون به آن محول شده است.

ب) اتخاذ تصمیم درباره خط‌مشی و سیاست کلی تأمین اجتماعی به پیشنهاد هیأت مدیره.

(ج) رسیدگی به بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان و تصویب آن.
 (د) تعیین حقوق و مزایای اعضاء هیأت مدیره پس از تأیید شورای حقوق و دستمزد و تعیین حق الزحمه حسابرسان (بازرس) و تعیین حق حضور اعضاء انتخابی شورای عالی.
 (ه) تصویب خرید یا فروش اموال غیرمنقول.

(و) اتخاذ تصمیم در مورد بخشیدن بدهی کارفرمایانی که بدهی آنها از بیست هزار ریال کمتر بوده و به تشخیص هیأت مدیره قادر به پرداخت آن نمی‌باشند. کارفرمایانی که به عللی قادر به پرداخت حق بیمه معوقه نباشند و یا پرداخت بدهی به طور یکجا خارج از حدود قدرت مالی کارفرما و موجب تعطیل و یا وقفه کار کارگاه باشد شورای عالی می‌تواند به پیشنهاد هیأت مدیره کارفرما را از پرداخت تمام یا قسمتی از خسارات مقرر در این قانون معاف دارد. همچنین ترتیبی برای تقسیط بدهی با رعایت مهلت کافی بدهد.

(ز) اتخاذ تصمیم در سایر مواردی که رئیس شورای عالی طرح آنها را در شورای عالی لازم تشخیص دهد.

تبصره ۱- وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده ۳ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت عینا به شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع این قانون محول و شورای مذکور منحل می‌شود.

تبصره ۲- هرگاه هر یک از اعضاء شورای عالی استعفا یا فوت کند یا بیش از ۳ جلسه متوالی بدون عذر موجه غیبت نماید جانشین او برای بقیه مدت مقرر به نحو مذکور فوق انتخاب خواهد شد. تشخیص عذر موجه با رئیس شورای عالی است.

ماده ۲۰- هیأت مدیره مرکب از پنج نفر عضو به شرح زیر می‌باشد:
 الف) معاون تأمین اجتماعی وزارت رفاه اجتماعی که رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان است.

ب) دو نفر عضو هیأت مدیره به پیشنهاد وزیر رفاه اجتماعی و تصویب هیأت وزیران.
 ج) یک نفر نماینده کارگران و یک نفر نماینده کارفرمایان به پیشنهاد وزیر رفاه اجتماعی و تصویب هیأت وزیران.

تبصره- مدت عضویت اعضاء هیأت مدیره سه سال می‌باشد و تجدید انتخاب آنها بلامانع است و در صورتی که تغییر آنها قبل از انقضاء موعد مقرر لازم شناخته شود و نیز در صورت فوت یا استعفا هر یک از آنها شخص دیگری به ترتیب مذکور برای بقیه مدت انتخاب خواهد شد. اعضاء هیأت مدیره پس از اتمام مدت مأموریت خود تا تعیین هیأت مدیره جدید کماکان به کار خود ادامه خواهند داد.

وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:

- ۱- پیشنهاد سیاست کلی و خط‌مشی و برنامه‌های اجرایی تأمین اجتماعی به شورای عالی.
 - ۲- تصویب دستورالعمل‌های اداری و داخلی سازمان به پیشنهاد رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل در حدود مقررات مربوط.
 - ۳- تأیید آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون برای پیشنهاد آن به مراجع ذی صلاحیت.
 - ۴- تصویب برنامه و بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان جهت طرح در شورای عالی.
 - ۵- تصویب تشکیلات سازمان در حدود بودجه مصوب شورای عالی.
 - ۶- تصویب کلیه معاملات که مبلغ آن بیش از ۵ میلیون ریال باشد.
- ماده ۲۲-** تصمیمات هیأت مدیره با اکثریت آراء معتبر خواهد بود.
- ماده ۲۳-** حسابرس (بازرس) برای هر سال مالی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب شورای عالی انتخاب می‌شود. حسابرس (بازرس) حق ندارد در امور سازمان مداخله کند ولی می‌تواند نظرات خود را به رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان اطلاع دهد. انتخاب مجدد حسابرس (بازرس) بلا مانع است.
- ماده ۲۴-** وظایف و اختیارات حسابرس (بازرس) همان است که در قانون تجارت برای بازرس شرکت تعیین گردیده است و حسابرس (بازرس) می‌تواند با اطلاع رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل به دفاتر سازمان رسیدگی و هرگونه توضیح و اطلاع را که به منظور انجام وظیفه لازم بداند اخذ کند.
- ماده ۲۵-** ترازنامه سالانه و گزارش مالی و صورت دارایی و بدهی سازمان باید حداقل سی روز قبل از طرح در شورای عالی به حسابرس (بازرس) داده شود و پس از رسیدگی با گزارش حسابرس (بازرس) به شورای عالی تقدیم گردد. حسابرس (بازرس) مکلف است نسخه‌ای از گزارش خود را ده روز قبل از تشکیل شورای عالی به هیأت مدیره تسلیم کند.
- ماده ۲۶-** وظایف و اختیارات رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل به شرح زیر است:
- ۱- اجرای برنامه‌ها و مصوبات شورای عالی و هیأت مدیره.
 - ۲- تهیه و تنظیم بودجه و برنامه و گزارش مالی و ترازنامه و پیشنهاد آن به هیأت مدیره و تقدیم بودجه حداکثر سه ماه قبل از اتمام سال به شورای عالی.
 - ۳- پیشنهاد تشکیلات سازمان با رعایت برنامه و بودجه مصوب به هیأت مدیره.
 - ۴- تصویب و انجام معاملات تا پنج میلیون ریال.
- ماده ۲۷-** رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل که مسئول اداره امور سازمان و مأمور اجرای این قانون و مصوبات شورای عالی و هیأت مدیره می‌باشد بر کلیه تشکیلات سازمان ریاست داشته و برای اداره امور سازمان در حدود این قانون و آیین‌نامه‌های آن دارای اختیارات کامل می‌باشد. رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی و کلیه

مراجع قانونی نماینده سازمان بوده و می‌تواند این حق را شخصاً یا به وسیله وکلا و نمایندگان که تعیین می‌کند اعمال نماید.

تبصره- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل می‌تواند قسمتی از اختیارات و وظایف خود را به هر یک از اعضای هیأت مدیره و یا هر یک از کارکنان سازمان به مسئولیت خود تفویض نماید. در صورتی که رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل به عللی از قبیل بیماری یا مرخصی و مسافرت برای مدتی نتواند وظایف خود را انجام دهد یک نفر از اعضای هیأت مدیره به پیشنهاد رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل و تصویب وزیر رفاه اجتماعی کلیه وظایف او را عهده‌دار خواهد بود. در این صورت یک نفر از کارکنان سازمان به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی در غیاب رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل با حق رأی در جلسات هیأت مدیره شرکت خواهد کرد.

(مواد فوق به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸ و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰ هیأت وزیران نسخ شده است. در حال حاضر اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۰ معتبر است.)

فصل سوم: منابع درآمد

ماده ۲۸- منابع درآمد سازمان به شرح زیر می باشد:

- ۱- حق بیمه از اول مهرماه تا پایان سال ۱۳۵۴ به میزان بیست و هشت درصد مزد یا حقوق است که هفت درصد آن به عهده بیمه شده و هجده درصد به عهده کارفرما و سه درصد به وسیله دولت تأمین خواهد شد.
- ۲- درآمد حاصل از وجوه و ذخایر و اموال سازمان.
- ۳- وجوه حاصل از خسارات و جریمه های نقدی مقرر در این قانون.
- ۴- کمک ها و هدایا.

تبصره ۱- از اول سال ۱۳۵۵ حق بیمه سهم کارفرما بیست درصد مزد یا حقوق بیمه شده خواهد بود و با احتساب سهم بیمه شده و کمک دولت کل حق بیمه به سی درصد مزد یا حقوق افزایش می یابد.

(به موجب ماده پنج قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶ در مورد کارگران مشمول قانون کار سه درصد به سهم کارفرما افزوده شده است:

ماده ۵- حق بیمه بیکاری به میزان ۳ درصد مزد بیمه شده می باشد که کلاً توسط کارفرما تأمین و پرداخت خواهد شد.

تبصره- مزد بیمه شده و نحوه تشخیص و تعیین حق بیمه بیکاری، چگونگی وصول آن، تکلیف بیمه شده و کارفرما و همچنین نحوه رسیدگی به اعتراض، تخلفات و سایر مقررات مربوطه در این مورد براساس ضوابطی است که برای حق بیمه سایر حمایت های تأمین اجتماعی در قانون و مقررات تأمین اجتماعی پیش بینی شده است).

(همچنین مطابق بند ۴ قسمت (ب) قانون مشاغل سخت و زیان آور که در ذیل ماده ۷۶ به اصل آن اشاره شده است، در مشاغل سخت و زیان آور ۴ درصد به حق بیمه پرداختی اضافه می گردد).

لایحه قانونی بخشودگی قسمتی از حق بیمه بیمه‌شدگان و کارفرمایان کارگاه‌های کوچک صنفی مشمول قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب)

ماده واحده- به منظور کمک به بهبود وضع مالی بیمه‌شدگان و کارفرمایان کارگاه‌های کوچک صنفی و بالا بردن توانایی آنان در پرداخت حق بیمه موضوع ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی از تاریخ ۱۳۵۸/۱/۱ تا تاریخ تصویب اصلاحیه قانون تأمین اجتماعی موضوع ماده ۶ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی ۹ درصد از حق بیمه مقرر در ماده مذکور به ترتیب ۲ درصد سهم بیمه‌شده و ۷ درصد سهم کارفرما بخشوده می‌شود. این بخشودگی شامل کارگاه‌های کوچک صنفی اعم از این که ظرف این مدت مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی قرار گرفته یا بعداً قرار خواهند گرفت می‌گردد.

تبصره ۱- کارفرمایان موضوع این ماده از تاریخ تصویب این قانون مکلفند صورت مزد یا حقوق همچنین حق بیمه هر ماه را در موعد مقرر در قانون تأمین اجتماعی به سازمان تأمین اجتماعی ارسال و پرداخت نمایند و چنانچه در تسلیم صورت مزد یا حقوق و پرداخت حق بیمه هر ماه بیش از دو ماه تأخیر نمایند موضوع بخشودگی حق بیمه منتفی بوده و از لحاظ میزان حق بیمه همان ماه مکلف به پرداخت حق بیمه مقرر در ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی همچنین خسارات موضوع مواد ۹۸ و ۱۰۰ قانون مذکور خواهند بود.

تبصره ۲- کارفرمایان مشمول این قانون می‌توانند حق بیمه معوقه از تاریخ اول فروردین ماه ۱۳۵۸ تا تاریخ تصویب این قانون را با استفاده از بخشودگی مقرر حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به سازمان پردازند و چنانچه ظرف این مهلت حق بیمه مذکور را پرداخت نمایند از لحاظ پرداخت حق بیمه و خسارت مربوط مشمول مقررات کلی قانون تأمین اجتماعی خواهند بود. (اصلاحی به موجب لایحه قانونی اصلاح تبصره ۲ و الحاق یک تبصره به لایحه قانونی بخشودگی قسمتی از حق بیمه... مصوب ۵۹/۲/۱۷ شورای انقلاب).

تبصره ۳- کارفرمایان موضوع این ماده که ظرف مهلت‌های مقرر در این قانون نسبت به تسلیم صورت مزد یا حقوق و پرداخت حق بیمه مقرر در این قانون به سازمان تأمین اجتماعی اقدام نمایند مشمول هیچ یک از خسارات مندرج در قانون تأمین اجتماعی نمی‌باشند مگر آن که به موجب همین قانون مشمول مقررات کلی قانون تأمین اجتماعی قرار گیرند.

تبصره ۴- تمیز و تشخیص کارگاه‌های مشمول این ماده از کارگاه‌های بزرگ یا کارخانه‌ها علاوه بر شمول قانون نظام صنفی نسبت به آنها براساس ضوابط زیر:

الف) سطح زیر بنا

ب) تعداد کارکنان

ج) نحوه کمی و کیفی تولید و ارائه خدمات

در مورد صنوف مختلف به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی به عهده شورای

عالی تأمین اجتماعی خواهد بود. (الحاقی به موجب لایحه قانونی اصلاح تبصره ۲ و الحاق یک تبصره به لایحه قانونی بخشودگی قسمتی از حق بیمه... مصوب ۱۳۵۹/۲/۱۷).

قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند (مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶- مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی)

ماده واحده- از آغاز سال ۱۳۶۲ کارفرمایان کلیه کارگاه‌های تولیدی و صنعتی و فنی که از خدمات دولتی (از قبیل برق، آب، تلفن، راه) استفاده می‌نمایند تا میزان ۵ نفر کارگر از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف بوده و از ۵ نفر به بالا نسبت به مازاد ۵ نفر حق بیمه را خواهند پرداخت.

تبصره ۱- دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سال‌های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش‌بینی و منظور نماید.
تبصره ۲- در مورد کارگاه‌هایی که ظرفیت کاری کمتر از ۵ نفر کارگر را دارند، در صورتی که کارفرما افرادی را بدون اشتغال در کارگاه برای استفاده از مزایای این قانون به تأمین اجتماعی به عنوان کارگر معرفی نماید. ملزم به پرداخت جریمه‌ای معادل ۳ برابر مزایای بهره‌مند شده از این بابت خواهد بود. (اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام) (عبارت «ملزم به... خواهد بود» به موجب اصلاحیه مزبور جایگزین عبارت «برای همیشه از مزایای این قانون و خدمات دولتی محروم خواهد شد» گردیده است)

تبصره ۳- کارخانجات، معادن، پیمانکاران، شرکت‌های خارجی از شمول این قانون مستثنی هستند.
تبصره ۴- کارفرمایان مشمول قانون تأمین اجتماعی که به علل بحران مالی قادر به پرداخت حق بیمه معوقه خود نبوده و پرداخت بدهی به صورت یکجا یا طبق ماده ۴۶ قانون تأمین اجتماعی موجب تعطیل یا وقفه کار در کارگاه باشد هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند حسب مورد بدهی مذکور را حداکثر تا شصت قسط ماهانه تقسیط نماید.
همچنین هیأت مدیره سازمان می‌تواند در مورد بخشودگی بدهی معوقه قطعی تا پایان بهمن ۱۳۶۱- کارفرمایانی که بدهی آنان یکصد هزار ریال یا کمتر بوده و قادر به پرداخت آن نباشد اتخاذ تصمیم نمایند.

تبصره ۵- آیین‌نامه اجرایی این قانون جهت تعیین نوع کارگاه‌های تولیدی، صنعتی و فنی توسط وزارت بهداری از طرف دولت تهیه و توسط هیأت دولت به تصویب خواهد رسید. (آیین‌نامه اجرایی این تبصره در تاریخ ۱۳۶۲/۲/۲۸ به تصویب رسیده است. همچنین مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۹/۲ هیأت وزیران فهرستی از فعالیت‌های مشمول این قانون را ارائه داده است.) (این تبصره به موجب قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین مربوط... مصوب ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام حذف شده است).

تبصره ۶- در مورد کارفرمایانی که صورت مزد یا حقوق و نیز حق بیمه ماهانه سهم کارگر را تا دو ماه پس از مهلت قانونی ارسال و پرداخت نکنند بخشودگی موضوع این قانون برای آن مدت منتفی

می‌شود و مکلف به پرداخت حق بیمه قانونی ماهانه خواهند بود. (الحاقی مورخ ۱۳۶۷/۸/۱۹)
 قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه روز دوشنبه شانزدهم اسفند
 ماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب گردید و در تاریخ
 ۱۳۶۱/۱۲/۲۲ - به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

تبصره ۲- دولت مکلف است حق بیمه سهم خود را به طور یکجا در بودجه سالانه کل کشور
 منظور و به سازمان پرداخت کند.

تبصره ۳- سازمان باید حداقل هر سه سال یکبار امور مالی خود را با اصول محاسبات احتمالی تطبیق و مراتب
 را به شورای عالی گزارش دهد. (ر.ک: قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای
 کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱)

ماده ۲۹- نه درصد از مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور در ماده ۲۸ این قانون حسب مورد برای تأمین
 هزینه‌های ناشی از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون تخصیص می‌یابد
 و بقیه به سایر تعهدات اختصاص خواهد یافت.

تبصره - غرامت دستمزد ایام بیماری بیمه‌شدگان که از طرف کارفرما پرداخت نمی‌شود به عهده سازمان می‌باشد.
ماده ۳۰- کارفرمایان موظفند از کلیه وجوه و مزایای مذکور در بند ۵ ماده ۲ این قانون حق بیمه
 مقرر را کسر و به اضافه سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

تبصره - ارزش مزایای غیرنقدی مستمر مانند مواد غذایی، پوشاک و نظایر آنها طبق آیین‌نامه‌ای
 که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی خواهد رسید به طور مقطوع تعیین
 و حق بیمه از آن دریافت می‌گردد.

ماده ۳۱- در مورد بیمه‌شدگانی که تمام یا قسمتی از مزد و درآمد آنها به وسیله مشتریان یا
 مراجعین تأمین می‌شود درآمد تقریبی هر طبقه یا حرفه مقطوعاً به پیشنهاد هیأت مدیره
 و تصویب شورای عالی تعیین و مأخذ دریافت حق بیمه قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۲- در مورد بیمه‌شدگانی که کارمزد دریافت می‌دارند حق بیمه به مأخذ کل درآمد ماهانه آنها
 احتساب و دریافت می‌گردد این حق بیمه در هیچ مورد نباید از حق بیمه‌ای که به حداقل
 مزد کارگر عادی تعلق می‌گیرد کمتر باشد.

ماده ۳۳- حق بیمه کارآموزان باید به نسبت مزد یا حقوق آنها پرداخت شود و در هر حال میزان
 حق بیمه در این مورد نباید از میزانی که به حداقل مزد یا حقوق تعلق می‌گیرد کمتر
 باشد. در صورتی که مزد یا حقوق کارآموز کمتر از حداقل دستمزد باشد پرداخت
 مابه‌التفاوت حق بیمه سهم کارآموز به عهده کارفرما خواهد بود.

ماده ۳۴- در صورتی که بیمه‌شده برای دو یا چند کارفرما کار کند هر یک از کارفرمایان مکلفند به
 نسبت مزد یا حقوقی که می‌پردازند حق بیمه سهم بیمه‌شده را از مزد یا حقوق او کسر
 و به انضمام سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۳۵- سازمان می‌تواند در موارد لزوم با تصویب شورای عالی سازمان مزد یا حقوق بیمه‌شدگان بعضی از فعالیت‌ها را طبقه‌بندی نماید و حق بیمه را به مأخذ درآمد مقطوع وصول و کمک‌های نقدی را بر همان اساس محاسبه و پرداخت نماید.

ماده ۳۶- کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه‌شده به سازمان می‌باشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا سهم بیمه‌شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه‌شده خودداری کند شخصاً مسئول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه‌شده نخواهد بود.

تبصره- بیمه‌شدگانی که تمام یا قسمتی از درآمد آنها به ترتیب مذکور در ماده ۳۱- این قانون تأمین می‌شود مکلفند حق بیمه سهم خود را برای پرداخت به سازمان به کارفرما تأدیه نمایند ولی در هر حال کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه خواهد بود.

قانون تفسیر شمول ماده ۳۶ قانون تأمین اجتماعی به بیمه‌شدگان و رعایت آن توسط سازمان تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۸)

«موضوع استفساریه؛»

آیا مطابق ماده ۳۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ پرداخت هر میزان حق بیمه یا حتی عدم پرداخت آن توسط کارفرما به معنای برخورداری بیمه‌شده از تمامی خدمات مورد تعهد و مسئولیت سازمان تأمین اجتماعی می‌باشد؟

نظر مجلس؛

بلی، به معنای برخورداری بیمه‌شده از تمامی خدمات مورد تعهد و مسئولیت سازمان تأمین اجتماعی است.»

ماده ۳۷- هنگام نقل و انتقال عین یا منافع مؤسسات و کارگاه‌های مشمول این قانون اعم از این که انتقال به صورت قطعی - شرطی - رهنی - صلح حقوق یا اجاره باشد و اعم از این که انتقال به طور رسمی یا غیررسمی انجام بگیرد انتقال گیرنده مکلف است گواهی سازمان را مبنی بر نداشتن بدهی معوق بابت حق بیمه و متفرعات آن از انتقال دهنده مطالبه نماید. دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موقع تنظیم سند از سازمان راجع به بدهی واگذارکننده استعلام نمایند. در صورتی که سازمان ظرف ۱۵ روز از تاریخ ورود برگ استعلام به دفتر سازمان پاسخی به دفترخانه ندهد دفترخانه معامله را بدون مفاصاحساب ثبت خواهد کرد. در صورتی که بنا به اعلام سازمان، واگذارکننده بدهی داشته باشد می‌تواند با پرداخت بدهی معامله را انجام دهد بدون این که پرداخت بدهی حق واگذارکننده را نسبت به اعتراض به تشخیص سازمان و رسیدگی به میزان حق بیمه ساقط کند. در صورت انجام معامله بدون ارائه گواهی مذکور انتقال دهنده و انتقال گیرنده برای پرداخت مطالبات

سازمان دارای مسئولیت تضامنی خواهند بود. وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی همچنین شهرداری‌ها و اتاق‌های اصناف و سایر مراجع ذیربط مکلفند در موقع تقاضای تجدید پروانه کسب یا هر نوع فعالیت دیگر مفاسحساب پرداخت حق بیمه را از متقاضی مطالبه نمایند. در هر حال تجدید پروانه کسب موکول به ارائه مفاسحساب پرداخت حق بیمه می‌باشد. (براساس ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲۴ شورای اصناف جایگزین اتاق‌های اصناف گردیده است و به موجب قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی، قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹ با کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی ملغی گردیده است. همچنین به موجب قانون مزبور اتاق اصناف شهرستان در سطح هر شهرستان و اتاق اصناف ایران در تهران تشکیل می‌گردد.)

تبصره- سازمان مکلف است حداکثر پس از یک ماه از تاریخ ثبت تقاضا، مفاسحساب صادر و به تقاضا کننده تسلیم نماید.

(به موجب قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۴ در خصوص چگونگی استعمال دفاتر اسناد رسمی از سازمان در صورت انتقال کارگاه تغییراتی به عمل آمده است که متن مواد مربوط از قانون مذکور به شرح زیر است:

از قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی (مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۴)

ماده ۱- دفاتر اسناد رسمی موظفند با رعایت بندهای زیر پس از دریافت دلایل مالکیت و پاسخ استعمال از اداره ثبت محل به منظور تطبیق سند با دفتر املاک و اعلام وضعیت ثبتی (حسب مورد) و عدم بازداشت نسبت به تنظیم سند رسمی انتقال عین اراضی و املاک اقدام نمایند: ج) دفاتر اسناد رسمی مکلفند هنگام نقل و انتقال عین املاک، مفاسحساب مالیاتی و بدهی موضوع ماده ۳۷ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ را از انتقال دهنده مطالبه و شماره آن را در سند تنظیمی قید نمایند مگر این که انتقال گیرنده ضمن سند تنظیمی متعهد به پرداخت بدهی احتمالی گردد که در این صورت متعاملین نسبت به پرداخت آن مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

(به موجب بند ۴ ماده ۲۸۲ قانون مالیات‌های مستقیم، الحاقی مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱، «استثنای مذکور در بند(ج) ماده(۱) و ماده(۶) قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۶» لغو شده است.)

تبصره- در موارد مذکور در ماده فوق مراجع ذیربط مکلفند در تاریخ مراجعه، به مراجعه کنندگان گواهی وصول تقاضا، تسلیم و ظرف مدت بیست روز از تاریخ صدور گواهی یاد شده پاسخ آن را صادر نمایند. اعلام نظر مراجع مذکور باید روشن و با ذکر علت و مستند به دلایل قانونی باشد در غیر این صورت ثبت سند با تصریح موضوع در سند تنظیمی بلا مانع خواهد بود.

ماده ۲- دفاتر اسناد رسمی موظفند در صورت عدم وصول پاسخ استعلامات، منتقل الیه را از آثار و تبعات سند تنظیمی موضوع تبصره ماده ۱، مطلع سازند در این صورت طرفین پس از تنظیم سند و نقل و انتقال متضامناً مسئول و پاسخگویی کلیه تعهدات قانونی و بدهی‌های مربوط به ملک که تا زمان تنظیم سند، طبق قوانین محقق و مسلم بوده، می‌باشند.

ماده ۳- سردفتران دفاتر اسناد رسمی ذیربط مسئول صحت و اعتبار اسناد تنظیمی می‌باشند و در صورت تخلف مطابق مقررات قانونی با آنان عمل می‌شود.

ماده ۴- دفاتر اسناد رسمی می‌توانند در صورت درخواست متعاملین نسبت به تنظیم سند رسمی راجع به نقل و انتقال تلفن ثابت و همراه اقدام نمایند. شرکت مخابرات ایران مکلف است پاسخ استعلام دفاتر در موارد مربوط را حداکثر ظرف مدت ده روز صادر نماید. اعتبار پاسخ استعلام یک روز پس از صدور است. (آیین‌نامه قانون مزبور در تاریخ ۱۳۸۶/۱۰/۳۰ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.)

ماده ۳۸- در مواردی که انجام کار به طور مقطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می‌شود کارفرما باید در قراردادی که منعقد می‌کند مقطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود همچنین کارکنان مقطعه‌کاران فرعی را نزد سازمان بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ این قانون بپردازد. پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقطعه کار از طرف کارفرما موقوف به ارائه مفصاحساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد مقطعه‌کارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت می‌کنند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد. هرگاه کارفرما آخرین قسط مقطعه کار را بدون مطالبه مفصاحساب سازمان بپردازد مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوط خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخته است از مقطعه‌کار مطالبه و وصول نماید کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و همچنین شهرداری‌ها و اتاق اصناف و مؤسسات غیردولتی و مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه مشمول مقررات این ماده می‌باشند. (براساس ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲۴ شورای اصناف جایگزین اتاق‌های اصناف گردیده است و به موجب قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۲ مجلس شورای اسلامی، قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹ با کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی ملغی گردیده است. همچنین به موجب قانون مزبور اتاق اصناف شهرستان در سطح هر شهرستان و اتاق اصناف ایران در تهران تشکیل می‌گردد.)

(مطابق قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶، یک تبصره به این ماده اضافه شده است. متن تبصره به شرح زیر می‌باشد؛

«تبصره ۱- کلیه کارفرمایان موضوع این ماده و ماده ۲۹ قانون بیمه‌های اجتماعی سابق مکلفند، مطالبات

سازمان تأمین اجتماعی از مقاطعه کاران و مهندسين مشاورى كه حداقل يك سال از تاريخ خاتمه، تعليق و يا فسخ قرارداد آنان گذشته و در اين فاصله جهت پرداخت حق بیمه كاركنان شاغل در اجراى قرارداد و ارائه مفصاحساب به سازمان تأمین اجتماعی مراجعه نموده‌اند را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقاطعه کاران و مهندسين مشاور از محل پنج درصد كل كار و آخرين قسط نگهدارى شده به اين سازمان پرداخت نمایند. میزان حق بیمه پس از قطعی شدن طبق قانون و براساس آراء هیأت تجدیدنظر موضوع ماده ۴۴ قانون تأمین اجتماعی و ابلاغ مجدد به پیمانکار جهت پرداخت بدهی حق بیمه ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ توسط سازمان تأمین اجتماعی اعلام خواهد شد».

نحوه اجرای تبصره به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. (آیین‌نامه مزبور در تاریخ ۱۳۷۳/۳/۱۸ به تصویب رسیده است). (مطابق قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱، یک تبصره به شرح زیر به این ماده الحاق شده است؛

«تبصره ۲- مبنای مطالبه حق بیمه در مورد پیمان‌هایی که دارای کارگاه‌های صنعتی و خدمات تولیدی یا فنی مهندسی ثابت می‌باشند و موضوع اجرای پیمان توسط افراد شاغل در همان کارگاه انجام می‌شود، بر اساس فهرست ارسالی و بازرسی کارگاه است و از اعمال ضریب حق بیمه جهت قرارداد پیمان معاف می‌باشند و سازمان تأمین اجتماعی باید مفصاحساب این گونه قراردادهای پیمان را صادر کند.»

ماده ۳۹- کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط به هر ماه را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد به سازمان بپردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه‌شدگان را به ترتیبی که در آیین‌نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید به سازمان تسلیم نماید. سازمان حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ دریافت صورت مزد اسناد و مدارک کارفرما را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف یا مغایرت به شرح ماده ۱۰۰ این قانون اقدام و مابه‌التفاوت را وصول می‌نماید. هرگاه کارفرما از ارایه اسناد و مدارک امتناع کند سازمان مابه‌التفاوت حق بیمه را رأساً تعیین و مطالبه و وصول خواهد کرد. (آیین‌نامه این ماده در تاریخ ۱۳۵۴/۱۲/۱۹ به تصویب رسیده است).

ماده ۴۰- در صورتی که کارفرما از ارسال صورت مزد مذکور در ماده ۳۹ این قانون خودداری کند سازمان می‌تواند حق بیمه را رأساً تعیین و از کارفرما مطالبه و وصول نماید. (آیین‌نامه مربوط به این ماده در تاریخ ۱۳۷۸/۴/۵ به تصویب رسیده است).

ماده ۴۱- در مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان می‌تواند به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان

نسبت مطالبه و وصول نماید. (ر.ک: ماده ۱۱ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۴/۲).

ماده ۴۲- در صورتی که کارفرما به میزان حق بیمه و خسارات تأخیر تعیین شده از طرف سازمان معترض باشد می‌تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ، اعتراض خود را کتباً به سازمان تسلیم نماید. سازمان مکلف است اعتراض کارفرما را حداکثر تا یک ماه پس از دریافت آن در هیأت بدوی تشخیص مطالبات مطرح نماید در صورت عدم اعتراض کارفرما ظرف مدت مقرر تشخیص سازمان قطعی و میزان حق بیمه و خسارات تعیین شده طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.

ماده ۴۳- هیأت‌های بدوی تشخیص مطالبات سازمان از افراد زیر تشکیل می‌گردند:

۱- نماینده وزارت رفاه اجتماعی که ریاست هیأت را به عهده خواهد داشت. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

۲- یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد بازرگانان و صاحبان صنایع یا یک نفر نماینده صنف مربوط به معرفی اتاق اصناف در مورد افراد صنفی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد. (اتاق اصناف به موجب فرمان شماره ۳۲۹۴ مورخ ۵۷/۱۲/۱۲ امام خمینی (ره) منحل گردیده و براساس ماده ۴۱ قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴، شورای اصناف کشور جایگزین آن شده است. نهایتاً به موجب قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی، قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹ با کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی ملغی گردیده است. همچنین به موجب قانون مزبور اتاق اصناف شهرستان در سطح هر شهرستان و اتاق اصناف ایران در تهران تشکیل می‌گردد.)

۳- یک نفر به انتخاب شورای عالی تأمین اجتماعی. (هیأت امناء)

۴- نماینده کارگران در مورد کارگران مشمول قانون تأمین اجتماعی به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی. (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

(به موجب ماده ۱۳۶ قانون کار، «کلیه نمایندگان رسمی کارگران جمهوری اسلامی ایران در سازمان جهانی کار، هیأت‌های تشخیص، هیأت‌های حل اختلاف، شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای عالی حفاظت فنی و نظایر آن، حسب مورد توسط کانون عالی شوراهای اسلامی کار، کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران انتخاب خواهند شد» و مطابق تبصره ۲ همان ماده «در صورتی که تشکلهای عالی کارگری و کارفرمایی موضوع این فصل ایجاد نشده باشند، وزیر کار و امور اجتماعی می‌تواند نسبت به انتخاب نمایندگان مزبور در مجامع، شوراها و هیأت عالی اقدام نماید») (وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

آراء هیأت‌های بدوی در صورتی که مبلغ مورد مطالبه سازمان اعم از اصل حق بیمه و خسارات دوپست هزار ریال یا کمتر باشد و یا این که در موعد مقرر مورد اعتراض

واقع نشود قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود. در صورتی که مبلغ مورد مطالبه بیش از دویست هزار ریال باشد کارفرما و سازمان ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ واقعی یا قانونی رأی هیأت بدوی حق تقاضای تجدیدنظر خواهند داشت.

(به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۷/۲۷، حد نصاب اعتراض به آرای هیات‌های بدوی تشخیص مطالبات، به «یک میلیون و پانصد هزار ریال» تغییر یافته است.) (ر.ک: ماده ۲۸ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶).

ماده ۴۴- هیات‌های تجدیدنظر تشخیص مطالبات در تهران با شرکت افراد زیر تشکیل می‌شود: (به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۷۷/۲۷ مجلس شورای اسلامی، عبارت «در تهران» به «مراکز استان‌ها» تغییر یافت.)

۱- نماینده وزارت رفاه اجتماعی که ریاست هیأت را به عهده خواهد داشت. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی)

۲- یک نفر از قضات دادگستری به انتخاب وزارت دادگستری. (با توجه به بند ۳ اصل ۱۵۸ قانون اساسی، رئیس قوه قضائیه جایگزین وزیر دادگستری شده است.)

۳- یک نفر به انتخاب شورای عالی تأمین اجتماعی. (هیأت امناء)

۴- نماینده سازمان به انتخاب رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان.

۵- یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد بازرگانان و صاحبان صنایع یا یک نفر نماینده اتاق اصناف در مورد افراد صنفی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد. (براساس ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲۴ شورای اصناف جایگزین اتاق‌های اصناف گردیده است و به موجب قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس شورای اسلامی، قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹ با کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی ملغی گردیده است. همچنین به موجب قانون مزبور اتاق اصناف شهرستان در سطح هر شهرستان و اتاق اصناف ایران در تهران تشکیل می‌گردد.)

آراء هیأت تجدیدنظر قطعی و لازم‌الاجرا است.

تبصره- هیات‌های بدوی و تجدیدنظر تاریخ رسیدگی را به کارفرما ابلاغ خواهند کرد و حضور کارفرما برای ادای توضیحات بلامانع است.

ماده ۴۵- نحوه تسلیم اعتراض و درخواست تجدیدنظر و تشکیل جلسات هیات‌ها و ترتیب رسیدگی و صدور رأی و ابلاغ به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید. (آیین‌نامه این ماده در تاریخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ به تصویب رسیده است.)

ماده ۴۶- سازمان می‌تواند به درخواست کارفرما بدهی او را حداکثر تا سی و شش قسط ماهانه تقسیط نماید و در این صورت کارفرما باید معادل دوازده درصد در سال نسبت به مانده

بدهی خود بهره به سازمان پردازد. در صورتی که کارفرما هر یک از اقساط مقرر را در رأس موعد مقرر پرداخت نکند بقیه اقساط تبدیل به حال شده و طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.

تبصره- در مواردی که به علت بحران مالی که موجب وقفه کار کارگاه باشد پرداخت حق بیمه در موعد مقرر مقدور نگردد کارفرما می تواند در موعد تعیین شده در این ماده تخفیف در میزان خسارت و جریمه دیرکرد را تقاضا نماید. در این صورت هیأت های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات به تقاضای کارفرما رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهند نمود. میزان خسارت و جریمه دیرکرد در هر حال نباید از ۱۲ درصد مبلغ حق بیمه عقب افتاده برای هر سال کمتر باشد.

(این ماده و تبصره آن در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۱۳ با تصویب قانون «منع دریافت خسارات و جرایم و بهره» لغو و قانون دریافت جرائم نقدی مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ جایگزین آن شده است:

قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳)

(این قانون با توجه به قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه های مشمول... مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ که در ادامه همین قانون آمده است، لازم الاجرا نیست.)

ماده واحده- دولت مکلف است حداکثر ظرف شش ماه نسبت به تهیه و تقدیم لایحه تأمین اجتماعی به مجلس شورای اسلامی اقدام نماید، تا تصویب قانون جدید از تاریخ اجرای این ماده واحده خسارات تأخیر تأدیه و لیست و بهره تقسیط مانده بدهی و زیان دیرکرد مندرج در قانون تأمین اجتماعی کلاً حذف می گردد.

تبصره ۱- در مورد کارفرمایانی که بابت حق بیمه بدهکارند به ترتیب زیر عمل خواهد شد:
الف) هرگاه بدهی کارفرما قبلاً تقسیط شده و اقساط آن در حال پرداخت باشد کلیه اقساط پرداخت شده بابت اصل حق بیمه محسوب و خسارات و جرایم مقرر و بهره تقسیط از بدهی کارفرما و اقساطی که باید پردازد کسر خواهد شد.

ب) مشمولین لایحه قانونی بخشودگی قسمتی از حق بیمه بیمه شدگان و کارفرمایان کارگاه های کوچک صنفی که تا تصویب این قانون قادر به پرداخت بدهی های معوقه نگردیده اند به موجب این قانون کماکان مشمول بخشودگی مقرر در لایحه مذکور شناخته می شوند.
ضمناً بخشودگی موضوع لایحه قانونی بخشودگی قسمتی از حق بیمه بیمه شدگان و کارفرمایان مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب بعد از تصویب این قانون همچنان ادامه خواهد یافت.

تبصره ۲- چنانچه کارفرما نسبت به پرداخت اصل حق بیمه متعلقه (بدون در نظر گرفتن خسارات تأدیه و لیست و بهره تقسیط مانده بدهی و زیان دیرکرد) اقدام ننماید، پس از اعلام مراتب از طرف

سازمان، حسب مورد، وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و نهادهای انقلابی و هر مرجع مربوط دیگر به منظور همکاری با سازمان از طریق قانونی اقدام خواهند نمود.

تبصره ۳- اشخاص حقیقی غیرمسلم یا اعضای غیرمسلم اشخاص حقوقی خارج که مستقلاً یا به صورت مشارکت به موجب عقد قرارداد با اشخاص حقیقی یا حقوقی ایرانی ایفای تعهدات ناشی از قوانین ایران را پذیرفته باشند، از شمول این قانون مستثنی می‌باشند، مگر در مواردی که بنا به سیاست کلی جمهوری اسلامی ایران هیأت وزیران، کشور متبوع این نوع اشخاص را در صورتی که رژیم‌های استکباری و استعماری و نژادپرست بر این کشورها حاکم نبوده و این اشخاص کافر یا محارب و ضدانقلاب اسلامی نباشند، مشمول این قانون تشخیص دهد و یا این که در اثر صلح و سازش پرداخت خسارات و جرایم دیرکرد به عهده مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت محول گردد که در این صورت تصمیم نهایی با هیأت وزیران خواهد بود. (الحاقی مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۹). (این تبصره از تاریخ لازم‌الاجرا شدن قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان... مصوب ۷۳/۵/۹ لغو شده است.)

قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند (مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ با اصلاحات بعدی)

ماده ۱- کارفرمایان کلیه کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه سال ۱۳۵۴ مکلفند صورت مزد و حقوق کلیه بیمه‌شدگان و حق بیمه و بیمه بیکاری مربوط به هر ماه را حداکثر تا پایان آخرین روز ماه بعد به سازمان تأمین اجتماعی ارسال و پرداخت نمایند. **تبصره ۱-** کارفرمایی که از تنظیم و ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان به ترتیب مذکور در این قانون و آیین‌نامه موضوع ماده (۳۹) قانون تأمین اجتماعی خودداری کنند یا به ترتیبی که با موافقت قبلی سازمان مزبور معین می‌شود در مورد ارسال صورت مزد یا حقوق عمل نکنند، ملزم به پرداخت جریمه نقدی به میزان ده درصد (۱۰ درصد) مبلغ حق بیمه همان ماه می‌باشند. (اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

تبصره ۲- کارفرمایی که در موعد مقرر در این قانون تمام یا قسمتی از حق بیمه و بیمه بیکاری مربوط به هر ماه را پرداخت ننمایند، علاوه بر تأدیه اصل حق بیمه و بیمه بیکاری ملزم به پرداخت جریمه نقدی به میزان دو درصد (۲ درصد) تمام یا کسر بدهی قطعی پرداخت نشده به ازاء هر ماه تأخیر می‌باشند. (اصلاحی)

تبصره ۳- جریمه نقدی موضوع تبصره ۲ این ماده منحصرأً برای یک سال می باشد و چنانچه کارفرمایان به تکالیف قانونی تعیین شده در این قانون عمل ننمایند جرایم نقدی از ابتدای سال های بعد، همه ساله معادل جریمه سال اول اضافه خواهد شد. (به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۷/۱/ ۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام حذف شده است).

ماده ۲- کارفرمایانی که تا پایان اسفند ماه ۱۳۸۶ دارای بدهی حق بیمه و بیمه بیکاری به سازمان تأمین اجتماعی می باشند در صورتی که ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون در مورد ترتیب پرداخت اصل بدهی قطعی شده با سازمان یاد شده توافق نمایند، از بخشودگی معادل صددرصد (۱۰۰درصد) جرائم مربوط برخوردار خواهند بود: (اصلاحی)

۱- در صورت پرداخت بدهی های معوقه ظرف یک سال از تاریخ توافق با سازمان، از بخشودگی معادل صددرصد (۱۰۰درصد) جرائم مربوط برخوردار خواهند شد.

۲- در صورت پرداخت بدهی های معوقه ظرف هجده ماه از تاریخ توافق با سازمان، از بخشودگی معادل هشتادوپنج (۸۵درصد) جرائم مربوط برخوردار خواهند بود. در صورت پرداخت بدهی های معوقه ظرف مدت بیست و چهار ماه از تاریخ توافق با سازمان، از بخشودگی معادل هفتادوپنج درصد (۷۵درصد) جرائم مربوط برخوردار خواهند شد.

۳- در صورت پرداخت بدهی های معوقه ظرف مدت سی ماه از تاریخ توافق با سازمان، از بخشودگی معادل شصت درصد (۶۰درصد) جرائم مربوط برخوردار خواهند شد.

۴- در صورت پرداخت بدهی های معوقه حداکثر ظرف مدت سی و شش ماه از تاریخ توافق با سازمان، از بخشودگی معادل پنجاه درصد (۵۰درصد) جرائم مربوط برخوردار خواهند شد.

تبصره ۱- درخصوص بدهی هایی که به استناد تبصره (۴) ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱- و با تصویب هیأت مدیره سازمان به بیش از سی و شش قسط تقسیط می گردد، کلیه اقساطی که در دوره سه ساله اولیه مورد تقسیط قرار می گیرد به شرح بند (۵) ماده (۲) مشمول بخشودگی جرائم بوده و نسبت به باقیمانده اقساط، نحوه بخشودگی جرائم طبق ضوابطی خواهد بود که به تصویب هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی خواهد رسید.

تبصره ۲- در صورت تقسیط بدهی چنانچه کارفرما هر یک از اقساط مقرر را تا سر رسید قسط بعدی پرداخت نکند، بدهی تبدیل به حال شده و جرائم نسبت به مانده بدهی از تاریخ تبدیل به حال طبق تبصره (۲) ماده (۱) این قانون دریافت خواهد شد بدیهی است جرائم مطالبه شده قبلی نیز به نسبت مانده قابل وصول می باشد. (به موجب اصلاحیه

مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام تبصره ماده حذف شده و تبصره های ۱ و ۲ جایگزین آن شده است.)

ماده ۳- کارفرمایانی که قبل از صدور اجراییه اقدام به پرداخت کامل بدهی خود نمایند از چهل درصد (۴۰ درصد) جرائم مربوط معاف خواهند بود و درخصوص کارگاه‌های دارای بحران مالی میزان معافیت طبق تصویب هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی تا شصت درصد (۶۰ درصد) قابل افزایش خواهد بود. (اصلاحیه مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام.)

ماده ۴- قانون جایگزینی تبصره ۳ الحاقی به قانون منع دریافت خسارات و جرایم بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۹ از تاریخ اجرای این قانون لغو و اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی درخصوص خسارات و جرایم تابع این قانون می‌باشند.

ماده ۵- کلیه جرایم وصولی موضوع این قانون به حساب خزانه‌داری کل واریز می‌گردد دولت مکلف است همه ساله معادل مبلغ جرایم واریز شده را در قانون بودجه منظور و به منظور تعمیم بیمه‌های اجتماعی در اختیار سازمان تأمین اجتماعی قرار دهد. صددرصد اعتبار مذکور تخصیص یافته تلقی می‌گردد.

ماده ۶- جرایم موضوع این قانون طبق ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی از طریق صدور اجراییه وصول خواهد شد.

ماده ۷- جرائم کلیه بدهی‌های گذشته کارفرمایان از تاریخ تصویب این قانون مطابق تبصره (۲) ماده (۱) همین قانون محاسبه و اخذ خواهد گردید. (اصلاحی مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

قانون فوق مشتمل بر ۷ ماده و ۵ تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ نهم مرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۳/۵/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

(مفاد این قانون قبل از اصلاحیه مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام با تصویب مواد ۱۱- و ۱۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه... (مصوب ۱۳۸۲/۴/۴) در برخی موارد دچار تغییر شده بود. متن مواد قانون مزبور به شرح زیر بوده است:

از قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳

قانون برنامه سوم توسعه... (مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶)

ماده ۱۱- درصدهای مربوط به جرایم موضوع تبصره ۲ ماده ۱- قانون «دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال

صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان وفق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند، مصوب ۱۳۷۳/۵/۹، به دو درصد (۲درصد) تمام یا کسر بدهی پرداخت نشده به ازای هر ماه تأخیر تغییر می‌یابد.

ماده ۱۲- کارفرمایان مشمول قانون تأمین اجتماعی که دارای بدهی معوقه تا پایان سال ۱۳۸۰ به سازمان تأمین اجتماعی می‌باشند، چنانچه حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ اجرای این قانون، اصل حق بیمه و بیمه بیکاری قطعی شده را به سازمان یادشده پرداخت و یا با توافق سازمان مزبور آن را تقسیط و اقساط تعیین شده را در سررسیدهای مربوط پرداخت نمایند، جرایم متعلقه اعم از جرایم تأخیر پرداخت حق بیمه و تأخیر ارسال صورت مزد و حقوق موضوع ماده (۱) قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند مصوب ۱۳۷۳/۵/۹، بخشوده می‌شوند.

ماده ۴۷- کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه‌شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه بازرس سازمان در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می‌توانند از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هریک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذی‌ربط مراجعه نمایند. بازرسان سازمان حق دارند کارگاه‌های مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسئولیت‌های مذکور در مواد ۵۲ و ۵۳ قانون کار خواهند بود. نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک ماه از طرف سازمان به کارفرما اعلام خواهد شد. (در قانون کار مصوب ۱۳۶۹ مواد ۹۶ تا ۱۰۶ به بازرسی کار اختصاص دارد.)

(به موجب ماده ۹۲ قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۲ چگونگی بازرسی از کارگاه‌های صنفی به شرح زیر می‌باشد:

ماده ۹۲ قانون نظام صنفی کشور (مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۲)

ماده ۹۲- سازمان تأمین اجتماعی فقط در صورت شکایت هریک از کارکنان واحدهای صنفی مبنی بر عدم پرداخت حق بیمه در مدت همکاری توسط افراد صنفی میتواند به نظر بازرس یا مندرجات دفاتر قانونی فرد صنفی، استناد و حق بیمه را دریافت کند. این مبلغ در صورت احراز تخلف فرد صنفی، معادل حق بیمه پرداخت نشده شاکی شاغل و جریمه‌ای به مبلغ دو برابر آن خواهد بود. چنانچه مبلغ جریمه کمتر از یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال باشد جریمه نقدی معادل یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال خواهد بود.

ماده ۴۸- از تاریخی که سازمان با توجه به ماده ۷ این قانون گروه جدیدی را مشمول بیمه اعلام نماید ملزم به انجام تعهدات قانونی طبق مقررات نسبت به بیمه‌شدگان خواهد بود و کارفرمایان موظفند حق بیمه را از همان تاریخی که گروه مزبور مشمول بیمه اعلام شده است به سازمان بپردازند.

تبصره- در صورت عدم ارسال صورت مزد در موعد مقرر از طرف کارفرما سازمان می‌تواند مزد یا حقوق بیمه‌شدگان را بر اساس مأخذی که طبق ماده ۴۰ این قانون مبنای تعیین حق بیمه قرار گرفته است احتساب و مأخذ پرداخت مزایای نقدی قرار دهد. در مواردی که تعیین مزد یا حقوق بیمه‌شده به طریق مذکور میسر نباشد سازمان می‌تواند مزایای نقدی را به مأخذ حداقل مزد یا حقوق به طور علی‌الحساب پرداخت نماید.

ماده ۴۹- مطالبات سازمان ناشی از اجرای این قانون در عداد مطالبات ممتاز می‌باشد.

ماده ۵۰- مطالبات سازمان بابت حق بیمه و خسارات تأخیر و جریمه‌های نقدی که ناشی از اجرای این قانون یا قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی و قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان باشد، همچنین هزینه‌های انجام شده طبق مواد ۶۶ و ۹۰ و خسارات مذکور در مواد ۹۸ و ۱۰۰ این قانون در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم‌الاجرا بوده و طبق مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی به وسیله مأمورین اجرای سازمان قابل وصول می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون از طرف سازمان تهیه و پس از تصویب وزارت رفاه اجتماعی و وزارت دادگستری به موقع اجرا گذارده خواهد شد. تا تصویب آیین‌نامه مزبور مقررات این ماده توسط مأمورین اجرای احکام محاکم دادگستری براساس آیین‌نامه ماده ۳۵ قانون بیمه‌های اجتماعی اجرا خواهد شد. (در متن قانون مصوب سال ۱۳۵۴ مواد اشاره شده به ترتیب ۶۵ و ۶۹ و ۹۹ و ۱۰۰ آمده است لکن به نظر می‌رسد شماره مواد به ترتیب یادشده در متن ماده صحیح است). (آیین‌نامه مذکور در این ماده در تاریخ ۱۳۵۵/۱۰/۲۵ به تصویب رسیده است). (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی).

فصل چهارم: مقررات مالی

ماده ۵۱- هیأت مدیره مکلف است تا اول دی ماه هر سال بودجه کل سازمان را برای سال بعد تنظیم و به شورای عالی سازمان پیشنهاد نماید. شورای عالی سازمان مکلف است حداکثر تا پانزدهم اسفند ماه بودجه سال بعد را تصویب و به هیأت مدیره ابلاغ نماید. (هیأت امناء جایگزین شورای عالی سازمان گردیده است).

تبصره - سهم سازمان تأمین خدمات درمانی از بابت هزینه‌های ناشی از بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون به ترتیب مقرر در ماده ۲۹ باید در بودجه سازمان مشخص گردد. (این تبصره به موجب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و متعاقباً قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف) و (ب) ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ ملغی شده است و بودجه درمان نیز در بودجه سالانه سازمان پیش‌بینی می‌شود. هر دو قانون قبلاً ذیل مواد ۹ و ۱۱ آمده است).

ماده ۵۲- مانده درآمد پس از وضع مخارج و کلیه درآمدهای حاصل از خسارات و زیان دیرکرد و بهره سپرده‌ها و سود اوراق بهادار و سود سرمایه‌گذاری‌ها و درآمد حاصل از فروش و یا واگذاری و یا بهره‌برداری از اموال سازمان کلاً به حساب ذخایر منظور خواهد شد.

تبصره ۱- شورای عالی سازمان هر سال به پیشنهاد هیأت مدیره از محل ذخایر مبلغی جهت خرید اموال غیر منقول و ایجاد ساختمان‌ها یا تأسیسات و تجهیزات جدید که اعتبار آن در بودجه سازمان تأمین نشده باشد تخصیص خواهد داد. (هیأت امناء)

تبصره ۲- ایجاد تأسیسات درمانی به پیشنهاد سازمان تأمین خدمات درمانی و تأیید هیأت مدیره سازمان و تصویب شورای عالی از محل ذخایر صورت خواهد گرفت و با حفظ مالکیت سازمان در اختیار سازمان تأمین خدمات درمانی گذارده خواهد شد.

(سازمان تأمین خدمات درمانی منحل شده است و به موجب تبصره ۱ ماده واحده

قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ هزینه ایجاد تأسیسات درمانی نیز در بودجه سالانه سازمان پیش‌بینی می‌گردد).

ماده ۵۳- ذخایر سازمان نزد بانک رفاه کارگران متمرکز خواهد شد بانک مذکور ذخایر مزبور را تحت نظر هیأتی با تصویب شورای عالی سازمان به کار خواهد انداخت. (هیأت امناء)

فصل پنجم: حوادث و بیماری‌ها و بارداری

ماده ۵۴- بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها از زمانی که مشمول مقررات این قانون قرار می‌گیرند در صورت مصدوم شدن بر اثر حوادث یا ابتلا به بیماری می‌توانند از خدمات پزشکی استفاده نمایند. خدمات پزشکی که به عهده سازمان تأمین خدمات درمانی است شامل کلیه اقدامات درمانی سرپایی، بیمارستانی، تحویل داروهای لازم و انجام آزمایشات تشخیصی طبی می‌باشد. (با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مفاد این ماده صرفاً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است)

ماده ۵۵- خدمات درمانی موضوع این قانون به دو صورت انجام می‌گیرد:

الف) روش مستقیم برای بیمه‌شدگانی که از پزشک، درمانگاه، بیمارستان‌ها و سایر امکانات درمانی متعلق به این سازمان استفاده می‌نمایند.

ب) روش غیرمستقیم برای بیمه‌شدگانی که در انتخاب پزشک، درمانگاه، بیمارستان آزادی عمل خواهند داشت و سازمان تعهدات درمانی خود را از طریق خرید خدمات درمانی انجام می‌دهد.

تبصره- ضوابط استفاده از روش‌های فوق طبق آیین‌نامه‌ای که ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و به تصویب شورای فنی سازمان تأمین خدمات درمانی خواهد رسید تعیین می‌گردد.

(ماده ۵۵ به استناد لایحه قانونی اصلاح ماده ۵۵ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۷/۴ تغییر کرده است. متن قانون به شرح زیر است:

لایحه قانونی اصلاح ماده ۵۵ قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۸/۷/۴)

ماده واحده- به وزارت بهداشت و بهزیستی اجازه داده می‌شود که ماده ۵۵ قانون تأمین اجتماعی (بند الف، ب و تبصره آن) مصوب ۱۳۵۴/۵/۱۰ را که به شرح زیر تغییر داده می‌شود به مورد اجرا درآورد:

الف) اولویت درمان به روش درمان مستقیم داده شود.
 ب) استفاده از روش درمان غیرمستقیم با اختیار و تشخیص وزارت بهداشتی و بهزیستی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که وزارت بهداشتی و بهزیستی ظرف مدت ۱۵ روز پس از تصویب این ماده واحده تهیه و به مرحله اجرا در خواهد آورد.

ف) قابل ذکر است با تصویب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۳۷/۸/۲۱، تعهدات مذکور در مواد ۵۴، ۵۵، ۵۷ و ۵۸ به سازمان تأمین اجتماعی محول شده است. قانون مذکور در ذیل ماده ۹ آمده است. همچنین ر.ک به: ماده ۳۸ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران).

ب) موجب «قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت خسارت‌های متفرقه» مصوب ۱۳۸۵/۷/۱۶، سازمان مکلف به پرداخت هزینه‌های درمان بستری بیماران بیمه شده به میزان تعرفه دولتی در صورت رجوع به بخش‌های درمانی دولتی، خصوصی و خیریه شده است که متن آن به شرح زیر می‌باشد:

قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت خسارت‌های متفرقه (مصوب ۱۳۸۵/۷/۱۶)

ماده واحده- سازمان‌های بیمه‌گر از تاریخ تصویب این قانون موظف هستند نسبت به پرداخت هزینه‌های درمان بستری بیماران بیمه شده به میزان تعرفه دولتی در بخش‌های مختلف دولتی، خصوصی و خیریه اقدام نمایند.

تبصره ۱- با توجه به ماده ۱۷ قانون بیمه همگانی، بیمارستان‌های خصوصی حسب درخواست سازمان‌های بیمه‌گر پایه، ملزم به عقد قرارداد با آن سازمان‌ها بوده و ملاک پرداخت سازمان‌های بیمه‌گر، تعرفه‌های دولتی مصوب هیأت وزیران خواهد بود.
 تبصره ۲- حداکثر هزینه‌های دریافتی از بیماران در بیمارستان‌های خصوصی براساس تعرفه مصوب بخش خصوصی در هر سال می‌باشد.

ماده ۵۶- به منظور توان‌بخشی، ترمیم و تجدید فعالیت بیمه‌شدگان آسیب‌دیده که قدرت کار اولیه خود را از دست داده‌اند سازمان تأمین خدمات درمانی برای اشتغال آنها به کارهای مناسب دیگر طبق آیین‌نامه‌هایی که از طرف شورای فنی سازمان مذکور پیشنهاد و به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید از طریق مؤسسات حرفه‌ای معلولین اقدام خواهد نمود. (به موجب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف) و ب) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۳۷/۸/۲۱ این تعهدات به سازمان تأمین اجتماعی محول شده است.

ماده ۵۷- در صورتی که معالجه بیمار مستلزم انتقال او از روستا یا از شهرستان به شهرستان دیگر باشد ترتیب نقل و انتقال طبق ضوابطی خواهد بود که از طرف سازمان تأمین خدمات درمانی پیشنهاد و به تصویب شورای فنی سازمان مذکور می‌رسد. (با توجه به انحلال

سازمان تأمین خدمات درمانی مفاد این ماده صرفاً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است.)

ماده ۵۸- افراد خانواده بیمه شده که از کمک‌های مقرر در ماده ۵۴ این قانون استفاده می‌کنند عبارتند از:

- ۱- همسر بیمه شده.
 - ۲- شوهر بیمه شده در صورتی که معاش او توسط بیمه شده زن تأمین می‌شود و سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده شناخته شود.
 - ۳- فرزندان بیمه شده که دارای یکی از شرایط زیر باشند:
 - الف) کمتر از هجده سال تمام داشته باشند و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصراً طبق گواهی یکی از مؤسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند.
 - ب) در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی سازمان تأمین خدمات درمانی قادر به کار نباشند. (با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی، مفاد این ماده صرفاً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است.)
- ر.ک؛ قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین قانون صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌ها در برخورداری از خدمات درمانی مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۰ مندرج در همین مجموعه).

به موجب قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ «از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون کلیه محدودیت‌های مقرر در قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ و اصلاحات آن و سایر قوانین که براساس تعداد فرزند برای والدین شاغل یا فرزندان آنان ایجاد شده است، لغو می‌شود»

همچنین به موجب بند ۳ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ «فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصراً در صورتی که معلول از کارافتاده نیازمند باشند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق و وظیفه والدین خود برخوردار می‌گردند.»

همچنین به موجب تبصره ماده ۲۷ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ رئیس قوه قضائیه «مرجع تعیین از کارافتادگی در هر یک از صندوق‌ها، مرجع تأیید از کارافتادگی فرزندان ذکور موضوع این ماده نیز محسوب می‌شوند.»

- ۴- پدر و مادر تحت تکفل بیمه شده مشروط بر این که سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال متجاوز باشد و یا این که به تشخیص کمیسیون‌های پزشکی موضوع ماده ۹۱ از کارافتاده باشند و در هر حال از سازمان مستمری دریافت نمایند.

ماده ۵۹- بیمه شدگانی که تحت معالجه و یا درمان‌های توان‌بخشی قرار می‌گیرند و بنا به تشخیص سازمان تأمین خدمات درمانی موقتاً قادر به کار نیستند به شرط عدم اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق استحقاق دریافت غرامت دستمزد را با رعایت شرایط زیر خواهند داشت: (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است)

(الف) بیمه‌شده بر اثر حوادث ناشی از کار و غیرناشی از کار یا بیماری‌های حرفه‌ای تحت درمان قرار گرفته باشد.

(ب) در صورتی که بیمه‌شده به سبب بیماری و طبق گواهی پزشک احتیاج به استراحت مطلق یا بستری شدن داشته باشد و در تاریخ اعلام بیماری مشغول به کار بوده و یا در مرخصی استحقاقی باشد.

ماده ۶۰- حوادث ناشی از کار حوادثی است که در حین انجام وظیفه و به سبب آن برای بیمه‌شده اتفاق می‌افتد. مقصود از حین انجام وظیفه تمام اوقاتی است که بیمه‌شده در کارگاه یا مؤسسات وابسته یا ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول کار باشد و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه عهده‌دار انجام مأموریتی باشد. اوقات مراجعه به درمانگاه و یا بیمارستان و یا برای معالجات درمانی و توان‌بخشی و اوقات رفت و برگشت بیمه‌شده از منزل به کارگاه جزء اوقات انجام وظیفه محسوب می‌گردد مشروط بر این که حادثه در زمان عادی رفت و برگشت به کارگاه اتفاق افتاده باشد حوادثی که برای بیمه‌شده حین اقدام برای نجات سایر بیمه‌شدگان و مساعدت به آنان اتفاق می‌افتد حادثه ناشی از کار محسوب می‌شود.

(حسب لایحه قانونی شمول مواد ۶۰ و... مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶، حوادث دوران انقلاب اسلامی نیز از مصادیق ماده ۶۰ قانون تأمین اجتماعی شناخته شده است. متن لایحه قانونی به شرح زیر است:

لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۸۰، ۸۱، ۸۲ و ۸۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ درباره کلیه بیمه‌شدگانی که در جریان انقلاب اخیر دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه شهادت رسیده‌اند (مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶)

ماده واحد

(الف) کلیه بیمه‌شدگان مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ که در جریان انقلاب اخیر در راه به ثمر رساندن انقلاب اسلامی به درجه شهادت رسیده‌اند یا دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا کلی شده‌اند مشمول این لایحه می‌باشند.

(ب) حادثه منجر به شهادت یا نقص عضو، از کارافتادگی جزئی و یا از کارافتادگی کلی که مربوط به جریان انقلاب اخیر می‌باشد، ناشی از کار تلقی می‌گردد.

(ج) برقراری و نحوه محاسبه مستمری فوت، غرامت نقص مقطوع، مستمری از کار افتادگی جزئی، مستمری از کارافتادگی کلی برحسب مقررات قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.

د) از لحاظ زمان و چگونگی وقوع حادثه گواهی سازمان یا مؤسسه محل اشتغال بیمه‌شدگان در مورد این که حادثه قطعاً در جریان انقلاب اسلامی و به سبب آن رخ داده است با گواهی دادسراها و یا دادگاه‌های بخش مستقل در حوزه قضایی مربوط در مورد این که حادثه مزبور ناشی از وقوع جرایم یا حوادث عادی نبوده است یا به تشخیص دادسراها یا دادگاه‌های انقلاب اسلامی ضروری بوده و ملاک اقدامات سازمان تأمین اجتماعی قرار خواهد گرفت.

قانون اصلاح لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۸۰، ۸۱، ۸۲ و ۸۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ درباره کلیه بیمه‌شدگانی که در جریان انقلاب اسلامی دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه شهادت رسیده‌اند مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶ (مصوب ۱۳۷۰/۵/۸)

ماده واحده- بیمه‌شدگان مشمول قانون تأمین اجتماعی که در راه به ثمر رساندن انقلاب اسلامی ایران از کارافتاده کلی شده یا به درجه شهادت نایل گردیده‌اند، از لحاظ نحوه محاسبه مستمری و شرایط استفاده از آن مشمول مقررات تبصره های ۳ و ۹ قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند، مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات و تغییرات بعدی آنها می‌باشند.

تبصره ۱- مابه‌التفاوت ناشی از شمول تبصره های فوق‌الذکر بر بیمه‌شدگان مزبور از تاریخ تصویب این قانون قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره ۲- در مواردی که از سوی مراجع پیش‌بینی شده در لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶ گواهی لازم مبنی بر وقوع حادثه در جریان انقلاب اسلامی و به سبب آن صادر نشده باشد، تشخیص بنیاد شهید ملاک اقدام خواهد بود.

تبصره ۳- منظور از بیمه‌شدگان مذکور در این ماده واحده منحصراً بیمه‌شدگانی است که تا زمان وقوع حادثه منجر به از کارافتادگی کلی یا شهادت ارتباط شغلی و استخدامی آنان با کارگاه مشمول قانون تأمین اجتماعی قطع نشده باشد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ هشتم مرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۵/۱۳ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. (همچنین ر.ک؛ قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند، مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۱۸).

ماده ۶۱- بیماری‌های حرفه‌ای به موجب جدولی که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید تعیین می‌گردد. مدت مسئولیت سازمان تأمین خدمات درمانی نسبت به درمان هر یک از بیماری‌های حرفه‌ای پس از تغییر کار بیمه‌شده به شرحی

است که در جدول مزبور قید می‌شود. (سازمان تأمین اجتماعی)، (هیأت امناء).

ماده ۶۲- مدت پرداخت غرامت دستمزد ایام بیماری و میزان آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- غرامت دستمزد از اولین روزی که بیمه‌شده بر اثر حادثه یا بیماری حرفه‌ای و به موجب تشخیص سازمان تأمین خدمات درمانی قادر به کار نباشد پرداخت خواهد شد. در مواردی که عدم اشتغال به کار و معالجه به سبب بیماری باشد در صورتی که بیمار در بیمارستان بستری نشود غرامت دستمزد از روز چهارم پرداخت خواهد شد. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

۲- پرداخت غرامت دستمزد تا زمانی که بیمه‌شده به تشخیص سازمان تأمین خدمات درمانی قادر به کار نبوده و به موجب مقررات این قانون از کارافتاده شناخته نشده باشد ادامه خواهد یافت. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

۳- غرامت دستمزد بیمه‌شده‌ای که دارای همسر یا فرزند یا پدر و یا مادر تحت تکفل باشد به میزان سه چهارم آخرین مزد یا حقوق روزانه او پرداخت می‌گردد.

۴- غرامت دستمزد بیمه‌شده‌ای که همسر یا فرزند یا پدر و یا مادر تحت تکفل نداشته باشد معادل دو سوم آخرین مزد یا حقوق روزانه او می‌باشد مگر این که بیمه‌شده به هزینه سازمان تأمین خدمات درمانی بستری شود که در این صورت غرامت دستمزد معادل یک دوم آخرین مزد یا حقوق روزانه وی خواهد بود. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

۵- هرگاه سازمان تأمین خدمات درمانی بیمه‌شده‌ای را برای معالجه به شهرستان دیگر اعزام دارد و درمان او را به طور سرپایی انجام دهد علاوه بر غرامت دستمزد متعلق معادل صد درصد غرامت دستمزد روزانه هم بابت هزینه هر روز اقامت او پرداخت خواهد شد. در صورتی که به تشخیص پزشک معالج مادام که بیمار احتیاج به همراه داشته باشد علاوه بر مخارج مسافرت معادل پنجاه درصد حقوق یا دستمزد بیمه‌شده نیز به همراه بیمار از طرف سازمان پرداخت خواهد شد. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

ماده ۶۳- در مورد بیماری‌ها یا حوادث، آخرین مزد یا حقوق روزانه بیمه‌شده به منظور محاسبه غرامت دستمزد ایام بیماری عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه‌شده که به مأخذ آن حق بیمه دریافت شده است در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم به روزهای کار و در مورد بیمه‌شدگانی که کارمزد دریافت می‌کنند آخرین مزد عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه‌شده که به مأخذ آن حق بیمه دریافت شده است در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم بر نود مشروط بر این که غرامت دستمزد این مبلغ از غرامت دستمزدی که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می‌گیرد کمتر نباشد. در صورتی که

بیمه‌شده دریافت کننده کارمزد ظرف سه ماه مذکور مدتی از غرامت دستمزد استفاده کرده باشد متوسط دستمزدی که مبنای محاسبه غرامت دستمزد مذکور قرار گرفته است به منزله دستمزد روزانه ایام بیماری تلقی و در محاسبه منظور خواهد شد.

ماده ۶۴- در مواردی که کارفرمایان طبق قوانین و مقررات دیگری مکلف باشند حقوق یا مزد بیمه‌شدگان بیمار خود را پرداخت نمایند سازمان تأمین خدمات درمانی فقط عهده‌دار معالجه آنها طبق مقررات این قانون خواهد بود. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.)

تبصره - در مواردی که کارفرمایان طبق قوانین دیگری مکلف باشند حقوق کارگران مسلول خود را پرداخت نمایند سازمان فقط عهده‌دار معالجه آنها طبق مقررات این قانون خواهد بود.

ماده ۶۵- در صورت وقوع حادثه ناشی از کار کارفرما مکلف است اقدامات لازم اولیه را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده به عمل آورده و مراتب را ظرف سه روز اداری کتباً به اطلاع سازمان برساند. در صورتی که کارفرما بابت اقدامات اولیه مذکور متحمل هزینه‌ای شده باشد سازمان تأمین خدمات درمانی هزینه‌های مربوط را خواهد پرداخت. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.)

ماده ۶۶- در صورتی که ثابت شود وقوع حادثه مستقیماً ناشی از عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاط لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان او بوده سازمان تأمین خدمات درمانی هزینه‌های مربوط به معالجه و غرامات و مستمری‌ها و غیره را پرداخته و طبق ماده ۵۰ این قانون از کارفرما مطالبه و وصول خواهد نمود. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.)

تبصره ۱- مقصر می‌تواند با پرداخت معادل ده سال مستمری موضوع این ماده به سازمان از این بابت بری‌الذمه شود.

تبصره ۲- هرگاه بیمه‌شده مشمول مقررات مربوط به بیمه شخص ثالث باشد در صورت وقوع حادثه سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی و یا شخصاً کمک‌های مقرر در این قانون را نسبت به بیمه‌شده انجام خواهند داد و شرکت‌های بیمه موظفند خسارات وارده به سازمان‌ها را در حدود تعهدات خود نسبت به شخص ثالث پردازند. (با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مفاد این ماده صرفاً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است.)

ماده ۶۷- بیمه‌شده زن یا همسر بیمه‌شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حقیقه شصت روز را داشته باشد می‌تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده نماید. کمک بارداری دو سوم آخرین مزد یا حقوق بیمه‌شده طبق ماده ۶۳ می‌باشد که حداکثر برای مدت دوازده هفته جمعاً قبل و بعد از زایمان بدون کسر سه روز اول پرداخت خواهد شد.

(به موجب ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ و اصلاحیه مصوب ۱۳۸۶/۴/۶ مدت مرخصی زایمان تغییر نموده است. متن ماده مذکور به شرح زیر می باشد:

«ماده ۳- مرخصی زایمان تا سه فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر می دهند در بخش های دولتی و غیر دولتی ۶ ماه می باشد.

همچنین در تاریخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲ به موجب قانون الحاق تبصره ۳ به ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر تبصره ذیل به آن اضافه شده است:

تبصره ۳- مرخصی زایمان برای وضع حمل دو قلو ۵ ماه و برای زایمان سه قلو و بیشتر، یکسال با استفاده از حقوق و فوق العاده های مربوط تعیین می شود.»

به موجب ماده واحده قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون کلیه محدودیت های مقرر در قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ و اصلاحات آن و سایر قوانین که براساس تعداد فرزند برای والدین شاغل یا فرزندان آنان ایجاد شده است لغو می شود.»

همچنین به موجب تبصره ۲ ماده واحده مزبور «به دولت اجازه داده می شود مرخصی زایمان مادران را به نه ماه افزایش دهد و همسر آنان نیز از دو هفته مرخصی اجباری (تشویقی) برخوردار شوند. این قانون به مادرانی که سن فرزند آنان به نه ماهگی نرسیده است تسری می یابد و مادر می تواند تا سن نه ماهگی نوزاد از مرخصی زایمان استفاده کند.»

ماده ۶۸- بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک ها و معاینه های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهد کرد. سازمان تأمین خدمات درمانی بنا به درخواست بیمه شده می تواند به جای کمک های مذکور مبلغی وجه نقد به بیمه شده پرداخت نماید. مبلغ مزبور در آیین نامه ای که از طرف هیأت مدیره سازمان تأمین خدمات درمانی تهیه و به تصویب شورای عالی سازمان می رسد تعیین خواهد شد. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.)

ماده ۶۹- در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماری هایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.

فصل ششم: از کار افتادگی

ماده ۷۰- بیمه‌شدگانی که طبق نظر پزشک معالج غیرقابل علاج تشخیص داده می‌شوند پس از انجام خدمات توان‌بخشی و اعلام نتیجه توان‌بخشی یا اشتغال چنانچه طبق نظر کمیسیون‌های پزشکی مذکور در ماده ۹۱ این قانون توانایی خود را کلاً یا بعضاً از دست داده باشند به ترتیب زیر با آنها رفتار خواهد شد:

(الف) هرگاه درجه کاهش قدرت کار بیمه‌شده شصت و شش درصد و بیشتر باشد از کار افتاده کلی شناخته می‌شود.

(ب) چنانچه میزان کاهش قدرت کار بیمه‌شده بین سی و سه تا شصت و شش درصد و به علت حادثه ناشی از کار باشد از کار افتاده جزئی شناخته می‌شود.

(ج) اگر درجه کاهش قدرت کار بیمه‌شده بین ده تا سی و سه درصد بوده و موجب آن حادثه ناشی از کار باشد استحقاق دریافت غرامت نقص مقطوع را خواهد داشت.

ماده ۷۱- بیمه‌شده‌ای که در اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری حرفه‌ای از کار افتاده کلی شناخته شود بدون در نظر گرفتن مدت پرداخت حق بیمه استحقاق دریافت مستمری از کار افتادگی کلی ناشی از کار را خواهد داشت.

ماده ۷۲- میزان مستمری ماهانه از کار افتادگی کلی ناشی از کار عبارت است از یک سی‌ام‌مزد یا حقوق متوسط بیمه‌شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر این که این مبلغ از پنجاه درصد مزد یا حقوق متوسط ماهانه او کمتر و از صد درصد آن بیشتر نباشد. در مورد بیمه‌شدگانی که دارای همسر بوده یا فرزند یا پدر یا مادر تحت تکفل داشته باشند و مستمری استحقاقی آنها از شصت درصد مزد یا حقوق متوسط آنها کمتر باشد علاوه بر آن معادل ده درصد مستمری استحقاقی به عنوان کمک، مشروط بر آن که جمع مستمری و کمک از (۶۰ درصد) تجاوز نکند پرداخت خواهد شد. (با قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ مصوب

۱۳۷۱/۱۲/۱۶- مجلس شورای اسلامی عبارت «یک سی و پنجم» به «یک سی ام» تغییر یافته است).

تبصره ۱- شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکفل بیمه شده محسوب می شوند:

۱- سن شوهر از شصت سال متجاوز باشد و یا به تشخیص کمیسیون های پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده کلی بوده و در هر دو حالت به حکم این قانون مستمری دریافت ننماید و معاش او توسط زن تأمین شود.

۲- فرزندان بیمه شده که حائز شرایط مذکور در بند ۳ ماده ۵۸ این قانون باشند.

به موجب بند ۳ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱- «فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصراً در صورتی که معلول از کارافتاده نیازمند باشند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می گردند.» همچنین به موجب تبصره ماده ۲۷ آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ رئیس قوه قضاییه «مرجع تعیین از کارافتادگی در هر یک از صندوق ها، مرجع تأیید از کارافتادگی فرزندان ذکور موضوع این ماده محسوب می شوند.»

۳- سن پدر از شصت و سن مادر از پنجاه و پنج سال بیشتر بوده یا این که به تشخیص کمیسیون های پزشکی موضوع ماده ۹۱- این قانون از کارافتاده باشند و معاش آنها توسط بیمه شده تأمین و در هر حال به موجب این قانون مستمری دریافت ندارند.

تبصره ۲- مزد یا حقوق متوسط ماهانه بیمه شده موضوع این ماده عبارت است از جمع کل مزد یا حقوق او که به مأخذ آن حق بیمه دریافت گردیده ظرف هفتصد و بیست روز قبل از وقوع حادثه ناشی از کار یا شروع بیماری حرفه ای که منجر به از کارافتادگی شده است تقسیم بر روزهای کار ضرب در سی.

ماده ۷۳- به بیمه شده ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین سی و سه تا شصت و شش درصد توانایی کار خود را از دست داده باشد مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار پرداخت خواهد شد. میزان مستمری عبارت است از حاصل ضرب درصد از کارافتادگی در مبلغ مستمری از کارافتادگی کلی استحقاقی که طبق ماده ۷۲ این قانون تعیین می گردد. (به موجب قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵، افزایش مستمری از کارافتادگی جزئی مشمولین قانون تأمین اجتماعی تابع ضوابط موضوع ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.)

ماده ۷۴- بیمه شده ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین ده تا سی و سه درصد توانایی کار خود را از دست داده باشد استحقاق دریافت غرامت نقص عضو را خواهد داشت. میزان این

غرامت عبارت است از سی و شش برابر مستمری استحقاقی مقرر در ماده ۷۲ این قانون ضرب در درصد از کارافتادگی.

ماده ۷۵- بیمه‌شده‌ای که ظرف ده سال قبل از وقوع حادثه غیر ناشی از کار یا ابتلا به بیماری حداقل حق بیمه یک سال کار را که متضمن حق بیمه نمود روز کار ظرف یک سال قبل از وقوع حادثه یا بیماری منجر به از کارافتادگی باشد پرداخت نموده باشد در صورت از کارافتادگی کلی حق استفاده از مستمری از کارافتادگی کلی غیر ناشی از کار ماهانه را خواهد داشت.

تبصره- محاسبه متوسط دستمزد و مستمری از کارافتادگی موضوع ماده فوق به ترتیب مقرر در ماده ۷۰ این قانون و تبصره ۲ آن صورت خواهد گرفت. (در متن قانون مصوب سال ۱۳۵۴، «ماده ۷۰» ذکر گردیده است. لکن به نظر می‌رسد با عنایت به این که اولاً: متن ماده ۷۰ ارتباطی به تبصره مورد بحث ندارد و ثانیاً: ماده ۷۰ تبصره ای ندارد، بنابراین «ماده ۷۲» صحیح می‌باشد که با موضوع، مرتبط و دارای تبصره است.)

فصل هفتم: بازنشستگی

ماده ۷۶- مشمولین این قانون در صورت حائز بودن شرایط زیر حق استفاده از مستمری بازنشستگی را خواهند داشت.

۱- حداقل ده سال حق بیمه مقرر را قبل از تاریخ تقاضای بازنشستگی پرداخته باشند.
(با توجه به جزء ۳ بند (ب) قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی به ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و... مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ هم اکنون میزان سابقه لازم جهت بازنشستگی براساس این بند، «بیست سال» می باشد.)

۲- سن مرد به شصت سال تمام و سن زن به پنجاه و پنج سال تمام رسیده باشد.
تبصره- در مورد افرادی که قبل از تقاضای بازنشستگی حداقل مدت بیست سال متوالی یا بیست و پنج سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده‌اند و یا آن که به کارهای سخت و مغل سلامتی (زیان آور) اشتغال داشته‌اند سن بازنشستگی پنجاه و پنج سال تمام خواهد بود. کسانی که سی سال تمام کار کرده و حق بیمه مقرر را به سازمان پرداخته باشند در صورت داشتن پنجاه و پنج سال تمام می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی کنند. مناطق بد آب و هوا و کارهای زیان آور به موجب آیین نامه مربوط مصوب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

(تبصره فوق با قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶- اصلاح و دو تبصره به عنوان تبصره های ۲ و ۳ به آن الحاق گردیده که به شرح ذیل می باشند:

تبصره ۱- کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند.

تبصره ۲- افرادی که حداقل ۲۰ سال متوالی و ۲۵ سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده و

یا آن که به کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامتی) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتیکه سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می‌تواند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. مناطق بد آب و هوا و کارهای سخت و زیان‌آور به موجب آیین‌نامه مربوطه خواهد بود. افزایش هزینه ناشی از این تبصره از کاهش هزینه سازمان ناشی از اجراء تبصره ۱ همین ماده تأمین خواهد شد).

(مجدداً تبصره ۲ در تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۴ به موجب قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ مصوب ۱۳۷۱ - اصلاح شده است:

قانون «اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ مصوب ۱۳۷۱» (مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴)

ماده واحده - تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ - به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره ۲ -

الف) کارهای سخت و زیان‌آور کارهایی است که در آنها عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی و بیولوژیکی محیط کار، غیر استاندارد بوده و در اثر اشتغال کارگر تشیی به مراتب بالاتر از ظرفیت‌های طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد گردد که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن بوده و بتوان با به‌کارگیری تمهیدات فنی، مهندسی، بهداشتی و ایمنی و غیره صفت سخت و زیان‌آور بودن را از آن مشاغل کاهش یا حذف نمود.

۱- کارفرمایان کلیه کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که تمام یا برخی از مشاغل آنها حسب تشخیص مراجع ذی‌ربط سخت و زیان‌آور اعلام گردیده یا خواهند گردید، مکلفند ظرف دو سال از تاریخ تصویب این قانون نسبت به ایمن‌سازی عوامل شرایط محیط کار مطابق حد مجاز و استانداردهای مشخص شده در قانون کار و آیین‌نامه‌های مربوطه و سایر قوانین موضوعه در این زمینه اقدام نمایند.

۲- کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی مکلفند قبل از ارجاع کارهای سخت و زیان‌آور به بیمه‌شدگان، ضمن انجام معاینات پزشکی آنان از لحاظ قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با نوع کارهای رجوع داده شده (موضوع ماده ۹۰ قانون تأمین اجتماعی)، نسبت به انجام معاینات دوره‌ای آنان که حداقل در هر

سال نباید کمتر از یک بار باشد، نیز به منظور آگاهی از روند سلامتی و تشخیص به هنگام بیماری و پیشگیری از فرسایش جسمی و روحی اقدام نمایند. وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی مکلفند تمهیدات لازم را در انجام این بند توسط کارفرمایان اعمال نمایند. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت کار و امور اجتماعی شده است).

ب- حمایت‌ها

- ۱- افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. هر سال سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان‌آور یک و نیم سال محاسبه خواهد شد.
- ۲- در صورتی که بیمه‌شدگان موضوع این تبصره قبل از رسیدن به سابقه مقرر در این قانون دچار فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور گردند با تأیید کمیسیون‌های پزشکی (موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی) به هر میزان سابقه خدمت از مزایای مندرج در این تبصره برخوردار خواهند شد.
- ۳- در مورد سایر بیمه‌شدگان حداقل سابقه پرداخت حق بیمه برای استفاده از مستمری بازنشستگی از تاریخ تصویب این قانون هر سال یک سال افزایش خواهد یافت تا آن که این حداقل به بیست سال تمام برسد.
- ۴- از تاریخ تصویب این قانون جهت مشمولان این تبصره، چهاردرصد (۴درصد) به نرخ حق بیمه مقرر در قانون تأمین اجتماعی افزوده خواهد شد که آن هم در صورت تقاضای مشمولان قانون، به طور یکجا یا به طور اقساطی توسط کارفرمایان پرداخت خواهد شد.
- ۵- تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور و نحوه احراز توالی و تناوب اشتغال، نحوه تشخیص فرسایش جسمی و روحی و سایر موارد مطروحه در این تبصره به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که حداکثر ظرف مدت چهار ماه توسط سازمان تأمین اجتماعی و وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت کار و امور اجتماعی شده است).
- ۶- بیمه‌شدگانی که دارای سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان‌آور به تاریخ قبل از تاریخ تصویب این قانون باشند می‌توانند با استفاده از مزایای این قانون درخواست بازنشستگی نمایند در این صورت با احراز شرایط توسط بیمه‌شده

کارفرمایان مربوطه مکلفند حق بیمه مربوطه و میزان مستمری برقراری را تا احراز شرایط مندرج در تبصره ۲ همچنین چهار درصد (۴درصد) میزان مستمری برقراری نسبت به سنوات قبل از تصویب این قانون را یکجا به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت نمایند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سی ام بهمن ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و جزء ۳ بند (ب) تبصره ۲ آن در تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۴ عیناً به تصویب نهائی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است). (آیین نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ به تصویب رسیده و در تاریخ ۱۳۹۳/۵/۲۶ اصلاح گردیده است).

قانون استفسار به اصلاحیه تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰ (مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۰)

موضوع استفسار به:

ماده واحده - آیا کارگران شاغل در مشاغل سخت و زیان آور - محل سلامت «مناطق بد آب و هوا» که به طور فصلی در این قبیل مشاغل کار می کنند نظیر کارگران نی بر کوره پزخانه ها، کارگران فصلی کارخانجات قند یا سایر مواد غذایی و آن دسته از کارگرانی که بدون میل و اراده موقتاً کار خود را از دست می دهند ولیکن در ادامه کار، در همان کارگاه یا کارگاه های مشابه شاغل در مشاغل سخت و زیان آور می شوند با وجود انقطاع فصلی یا موقت مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می گردند یا خیر؟

نظر مجلس:

بلی، مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می شوند. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۲/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

قانون تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۹۰/۶/۲۹)

«موضوع استفسار به:

آیا مطابق جزء (۱) بند (ب) تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به هر میزان، قبل یا بعد از اشتغال در مشاغل عادی به ازاء هر سال سابقه یک و نیم (۱/۵) سال محاسبه خواهد شد؟

نظر مجلس:

بلی، سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به هر میزان، قبل یا بعد از اشتغال در

مشاغل عادی به ازاء هر سال سابقه یک و نیم (۱/۵) سال محاسبه خواهد شد. تفسیر فوق در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و نهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۰/۷/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

قانون تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۹۲/۲/۳)

«موضوع استفساریه:

آیا مراد قانونگذار از عبارت «افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند» در جزء (۱) بند (ب) اصلاحیه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی داشتن حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال در یک یا چند شغل زیان آور در یک یا چند کارگاه است؟

پاسخ مجلس:

بلی، توالی اشتغال به قوت خود باقی است.

تفسیر فوق در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و نود و دو مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۱۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

قانون تفسیر بند (الف) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ (مصوب ۱۳۹۷/۲/۴)

موضوع استفساریه:

آیا متصدیان مشاغل عملیاتی آتش نشانی که بیمه شده تأمین اجتماعی و دارای روابط استخدامی غیرمشمول قانون کار با کارفرمایان خود می باشند و از نظر شرح، محل، نوع و نحوه انجام کار و همچنین ماهیت سخت و زیان آور بودن شغل با مشمولان قانون کار، مشابه و یکسان هستند و کارفرمایان آنها (شهرداری ها) به منظور تأمین منابع مالی مورد نیاز اجرای این قانون بر اساس اجزای (۴) و (۶) بند (ب) همین تبصره مکلف به پرداخت چهار درصد (۴ درصد) مابه التفاوت حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور به سازمان تأمین اجتماعی می باشند، همانند مشمولان قانون کار، مشمول عنوان مشاغل سخت و زیان آور مقرر در بند (الف) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ و اصلاحات بعدی آن بوده و نیز از مزایای قانونی مشاغل سخت و زیان آور برخوردار می شوند یا خیر؟

پاسخ مجلس:

بلی، همانند مشمولان قانون کار مشمول عنوان مشاغل سخت و زیان آور مقرر در بند (الف) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ و اصلاحات بعدی آن بوده و نیز از مزایای قانونی مشاغل سخت و زیان آور برخوردار می شوند.

تفسیر فوق در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ چهارم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و نود و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۷/۲/۱۹ به تأیید شورای نگهبان رسید.

قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ۱۰ سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند (مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۷)

ماده واحده - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است به افرادی که حداقل ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه را دارند و به سن شصت سال برای مردان و پنجاه و پنج سال برای زنان رسیده‌اند یا به هر دلیلی به تشخیص کمیسیون‌های موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و اصلاحات بعدی آن در سنین کمتر از موارد فوق از کارافتاده شده‌اند، ولی از حق مستمری برخوردار نمی‌شوند، متناسب با سنوات پرداخت حق بیمه، حقوق بازنشستگی پرداخت نماید. افرادی که کمتر از ۱۰ سال حق بیمه پرداخت کرده‌اند، می‌توانند با پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه اعم از حق کارگر و کارفرما تا ۱۰ سال به نرخ سال جاری، از امتیاز بازنشستگی این حکم برخوردار شوند.

تبصره ۱ - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است به فرزندان و همسران بیمه شده متوفی که زیر ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارد نسبت به سنوات، مستمری پرداخت نماید.

تبصره ۲ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است علاوه بر حق‌الثبت فعلی یک در ده هزار به قیمت منطقه‌ای بابت حق‌الثبت اموال غیرمنقول دریافت و به ردیف خاصی در خزانه‌داری کل واریز نماید.

دولت مکلف است اعتبار مورد نیاز برای اجرای این قانون را از محل درآمدهای موضوع این تبصره پیش‌بینی نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هفدهم مهرماه یکهزار و سیصد و نود و دو مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

تبصره ۳ - بیمه‌شدگانی که دارای ۳۵ سال تمام سابقه پرداخت حق بیمه باشند می‌توانند بدون در نظر گرفتن شرط سنی مقرر در قانون تقاضای بازنشستگی نمایند. (الحاقی به موجب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶).

تبصره ۴ - زنان کارگر با داشتن ۲۰ سال سابقه کار و ۴۲ سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند. (الحاقی به موجب ماده واحده الحاقی یک تبصره به ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۷۶/۷/۱).

ماده ۷۷ - میزان مستمری بازنشستگی عبارت است از یک سی و پنجم متوسط مزد یا حقوق بیمه‌شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر آن که از صد درصد متوسط مزد

یا حقوق تجاوز ننماید.

(این ماده حسب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ تغییر کرده است. متن جدید عبارتست از:

«ماده ۷۷- میزان مستمری بازنشستگی عبارتست از یک سی‌ام متوسط مزد یا حقوق بیمه‌شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر آن که از (۳٪) سی و پنج، سی‌ام متوسط مزد یا حقوق تجاوز ننماید.»

تبصره- متوسط مزد یا حقوق برای محاسبه مستمری بازنشستگی عبارت است از مجموع مزد یا حقوق بیمه‌شده که براساس آن حق بیمه پرداخت گردیده ظرف آخرین دو سال پرداخت حق بیمه تقسیم بر بیست و چهار»

ماده ۷۸- کارفرما می‌تواند بازنشستگی بیمه‌شدگانی را که حداقل پنج سال پس از رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در این قانون به کار خود ادامه داده‌اند از سازمان تقاضا نماید.

(به موجب ماده ۱۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶، متن زیر به عنوان تبصره به این ماده اضافه شده است:

تبصره- سازمان تأمین اجتماعی موظف است با درخواست کارفرمایان واحدهای صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری بیمه‌شدگانی را که حائز شرایط مقرر در ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۴/۴/۳ باشند بازنشسته نماید. چگونگی تأمین منابع مربوط به هزینه‌های احتمالی ناشی از اجرای این تبصره به تصویب دولت خواهد رسید. (ر.ک؛ بند (ز) ماده ۸۰ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵).

ماده ۷۹- در مورد مستخدمین شرکت‌های دولتی که به موجب قانون اکثریت سهام آنها متعلق به بخش خصوصی شده یا بشود به ترتیب زیر رفتار خواهد شد:

۱- مستخدمین مشمول ماده ۳۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و مستخدمین شرکت‌های دولتی که مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص بوده‌اند تابع مقررات بازنشستگی و وظیفه مورد عمل خود خواهند بود.

۲- مستخدمین شرکت‌های دولتی که مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی هستند مشمول مقررات این قانون خواهند شد.

۳- سایر مستخدمین تابع مقررات قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت خواهند شد. (مشمولین قانون حمایت کارمندان... به دلیل الغاء تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون تشکیلات وزارت بهداری مصوب ۱۳۶۵/۱/۱۷ مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار گرفته‌اند).

۴- نحوه احتساب سوابق خدمت دولتی مستخدمین مذکور در بندهای ۱ و ۳ و میزان

پرداخت کسور بازنشستگی توسط مستخدم و کارفرما و همچنین ترتیب تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین آنان به موجب آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت رفاه اجتماعی با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی می رسد. (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی) (هیأت امناء)، (آیین نامه مزبور در تاریخ ۱۳۵۶/۸/۲۲ به تصویب رسیده است).

فصل هشتم: مرگ

ماده ۸۰- بازماندگان واجد شرایط بیمه‌شده متوفی در یکی از حالات زیر مستمری بازماندگان دریافت خواهند داشت:

- ۱- در صورت فوت بیمه‌شده بازنشسته.
- ۲- در صورت فوت بیمه‌شده از کارافتاده کلی مستمری بگیر.
- ۳- در صورت فوت بیمه‌شده‌ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یک سال کار را در آخرین سال حیات پرداخته باشد.

(به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۷ بند ۳ ماده ۸۰ اصلاح و ۳ تبصره به آن الحاق شده است که عبارتست از:

- ۳- در صورت فوت بیمه‌شده‌ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یک سال کار، مشروط بر این که ظرف آخرین سال حیات حق بیمه ۹۰ روز کار را پرداخت کرده باشد.

تبصره ۱- بیمه‌شدگان مشمول قانون تأمین اجتماعی که قبل از تصویب این ماده واحده فوت شده و به هر علت در مورد آنان مستمری برقرار نشده است، حسب مورد مشمول شرایط مقرر در این بند یا تبصره ۲ هستند.

تبصره ۲- چنانچه بیمه‌شده فاقد شرایط مقرر در این بند باشد ولی حداقل ۲۰ سال حق بیمه مقرر را قبل از فوت پرداخت کرده باشد، بازماندگان وی از مستمری برخوردار خواهند شد. در تعیین متوسط مزد یا حقوق ماهانه مشمولان این تبصره برای محاسبه میزان مستمری، تبصره ماده ۷۷ قانون تأمین اجتماعی ملاک عمل قرار می‌گیرد.

تبصره ۳- بیمه‌شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود و فاقد شرایط مقرر در این بند می‌باشد، چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او کمتر از ۲۰ سال و بیشتر از ۱۰ سال باشد، به بازماندگان وی در ازای هر سال سابقه پرداخت حق بیمه، غرامت مقطوعی معادل یک ماه

حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده ۸۳ قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود).

(تبصره فوق به موجب قانون اصلاح تبصره ۳ بند ۳ ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی ۱۳۸۶/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح زیر اصلاح شده است:

۱- در صورت فوت بیمه‌شده‌ای که بین ده تا بیست سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد.

۲- بیمه‌شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او از یک سال تا ده سال باشد به بازماندگان وی در ازاء هر سال سابقه پرداخت حق بیمه غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود. (در این خصوص قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ۱۰ سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند، در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ به تصویب رسیده است که به موجب آن همسران و فرزندان بیمه‌شدگان متوفی امکان دریافت مستمری به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه را خواهند داشت).

۴- در مواردی که بیمه‌شده بر اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری‌های حرفه‌ای فوت نماید. (به موجب قانون الحاق یک تبصره به ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی و ماده ۱۵۳ قانون ارتش... مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۸، یک تبصره به این ماده الحاق شده است:

تبصره- هرگاه مستمری‌بگیر بازنشسته یا ازکارافتاده به مدت شش ماه مستمری بازنشستگی یا ازکارافتادگی کلی خود را مطالبه نماید، بازماندگان واجد شرایط وی حق دارند موقتاً مستمری و یا حقوق وظیفه قانونی خود را تقاضا و دریافت کنند. در صورتی که معلوم شود شخص مذکور در حال حیات است وضع مستمری او به حالت اول اعاده می‌گردد. بازنشستگان کلیه صندوق‌های بازنشستگی کشور نیز مشمول این تبصره خواهند بود.)

ماده ۸۱- بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از:

۱- عیال دایم بیمه‌شده متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده است. (به موجب قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۴/۶/۲۱ یک تبصره به بند مزبور الحاق شده است:

تبصره- همسران بیمه‌شده متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از

محل سه درصد (۳درصد) کمک دولت به بیمه‌شدگان تأمین خواهد شد. آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط سازمان تأمین اجتماعی پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید). (آیین‌نامه قانون مزبور در تاریخ ۱۳۷۵/۴/۶ به تصویب رسیده است).

با توجه بندهای ۱ و ۲ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ مجلس شورای اسلامی و مواد ۲۶ و ۲۷ آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ رئیس قوه قضائیه، در تمام صندوق‌های بازنشستگی شرایط برخورداری همسر یا همسران متوفی تغییراتی به شرح زیر داشته است:

از ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده (مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱)

«ماده ۴۸- میزان حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم متوفی و فرزندان و سایر وراث قانونی وی و نحوه تقسیم آن در تمام صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشکری، تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های خاص به ترتیب زیر است:

۱- زوجه دائم متوفی از حقوق وظیفه یا مستمری وی برخوردار می‌گردد و ازدواج وی مانع دریافت حقوق مذکور نیست و در صورت فوت شوهر بعدی و تعلق حقوق به زوجه در اثر آن، بیشترین مستمری ملاک عمل است.

تبصره- اگر متوفی چند زوجه دائم داشته باشد حقوق وظیفه یا مستمری به تساوی بین آنان و سایر وراث قانونی تقسیم می‌شود.

۲- دریافت حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی، مستمری از کارافتادگی یا بازنشستگی حسب مورد توسط زوجه متوفی مانع از دریافت حقوق وظیفه یا مستمری متوفی نیست.»

از آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده (مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷)

«ماده ۲۶- ازدواج دائم همسر متوفی مانع دریافت حقوق وظیفه (مستمری بازماندگان) زوج متوفی نمی‌باشد. صندوق‌های بازنشستگی و تأمین اجتماعی مکلفند در مورد همسرانی که مستمری آن‌ها به علت ازدواج مجدد قطع گردیده، نسبت به برقراری مستمری قطع شده از تاریخ لازم‌الاجراء شدن قانون اقدام نمایند. در هر صورت مجموع مستمری بازماندگان مربوط به همسر متوفی و سایر وراث نباید از حداقل مستمری مربوط به هر صندوق کمتر باشد.

ماده ۲۷- زوجه متوفی، در صورت فوت شوهر بعدی و تعلق حقوق وظیفه (مستمری بازماندگان) به زوجه در اثر آن، از مستمری که مبلغ آن بیشتر است برخوردار خواهد شد. همسر متوفی مکلف است در این گونه موارد مراتب برخورداری از مستمری دوم را به صندوق‌های بازنشستگی مربوط اطلاع دهد. در صورت عدم اقدام و دریافت مستمری مضاعف، صندوق بازنشستگی که مستمری پرداختی آن کمتر است مجاز خواهد بود کلیه مستمری‌های

پرداختی و سایر هزینه‌هایی را که من غیر حق دریافت شده براساس آخرین مستمري دریافتی و تعرفه‌های جاری مربوط به سایر هزینه‌ها از زوجه وصول نمایند.»

۲- فرزندان متوفی در صورتی که سن آنان کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصرأً به تحصیل اشتغال داشته باشند یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند.

(شرایط برخورداری فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمري وراث... مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲، تغییر کرده است:

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمري وراث کارمندان مصوب آذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث (مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ و اصلاحی ۱۳۷۹/۲/۱۳)

ماده واحده

الف) از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمري موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمري وراث کارمندان مصوب آذر ماه ۱۳۳۸ در مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبته در یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قابل پرداخت خواهد بود.

ب) حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین سازمان‌های دولتی که مشمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تأمین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مربوطه برقرار شده یا بشود با رعایت کلیه قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و شغل قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که براساس قوانین قبلی به علت رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آن که شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند (ب) مذکور خواهد بود.

تبصره ۲- آیین‌نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز یکشنبه دوم دی ماه یکهزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۳/۱۰/۱۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. (آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۶۴/۴/۲ به تصویب رسیده است.)

با توجه به بند ۳ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ - شرایط فرزندان تغییراتی داشته است؛ به موجب بند مزبور «فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصراً در صورتی که معلول از کار افتاده نیازمند باشند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می گردند.» همچنین به موجب تبصره ماده ۲۷ آیین نامه اجرایی قانون مزبور مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ رئیس قوه قضائیه، «مرجع تعیین از کارافتادگی در هر یک از صندوق ها، مرجع تأیید از کارافتادگی فرزندان ذکور موضوع این ماده نیز محسوب می شوند.»

۳- پدر و مادر متوفی در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آن که به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۲- بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد:

۱- شوهر مشروط بر این که اولاً تحت تکفل زن بوده ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند.

۲- فرزندان در صورت حائز بودن شرایط زیر:

الف) پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد و از مستمری دیگری استفاده نکند.

ب) به موجب ماده واحده قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق های بازنشستگی مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۵ مفاد این بند ملغی شده است:

قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق های بازنشستگی (مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۵)

«**ماده واحده-** حقوق وظیفه مادران متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی اعم از سازمان تأمین اجتماعی و سایر صندوق های بازنشستگی با رعایت شرایط قانونی مربوط و همانند مردان مشمول در خصوص فرزندان شان (از محل کسورات بازنشستگی پرداختی توسط آنان) برقرار می شود.»

از آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده (مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ رئیس قوه قضائیه)

«**ماده ۲۸-** فرزندان در صورتی که واجد شرایط دریافت مستمری بازماندگان از طریق هر یک از والدین باشند، از هر دو مستمری برخوردار خواهند شد.»

ب) سن آنها کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند

تا پایان تحصیل و یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. (ر.ک؛ توضیحات ذیل بند ۲ ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی در خصوص تغییر شرایط فرزندان جهت برخورداری از مستمری بازماندگان).

۳- پدر و مادر در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آن که به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۳- سهم مستمری هر یک از بازماندگان بیمه شده متوفی به شرح زیر می باشد:

- ۱- میزان مستمری همسر بیمه شده متوفی معادل پنجاه درصد مستمری استحقاقی بیمه شده است و در صورتی که بیمه شده مرد دارای چند همسر دائم باشد مستمری به تساوی بین آنها تقسیم خواهد شد.
- ۲- میزان مستمری هر فرزند بیمه شده متوفی معادل بیست و پنج درصد مستمری استحقاقی بیمه شده می باشد و در صورتی که پدر و مادر را از دست داده باشد مستمری او دو برابر میزان مذکور خواهد بود.
- ۳- میزان مستمری هر یک از پدر و مادر متوفی معادل بیست درصد مستمری استحقاقی بیمه شده می باشد. مجموع مستمری بازماندگان بیمه شده متوفی نباید از میزان مستمری استحقاقی متوفی تجاوز نماید هرگاه مجموع مستمری از این میزان تجاوز کند سهم هر یک از مستمری بگیران به نسبت تقلیل داده می شود و در این صورت اگر یکی از مستمری بگیران فوت شود یا فاقد شرایط استحقاقی دریافت مستمری گردد سهم بقیه آنان با توجه به تقسیم بندی مذکور در این ماده افزایش خواهد یافت و در هر حال بازماندگان بیمه شده از صد درصد مستمری بازماندگان متوفی استفاده خواهند کرد.

به موجب بند ۴ ماده ۴۸ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ و ماده ۲۵ آیین نامه اجرایی قانون مزبور مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ رئیس قوه قضائیه، حقوق و وظیفه یا مستمری زوجه دائم متوفی و فرزندان و سایر وراث قانونی کلیه کارکنان شاغل و بازنشسته مشمول صندوق بازنشستگی کشوری مطابق ماده ۸۷ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحات بعدی آن و با لحاظ ماده ۸۶ همان قانون و اصلاحیه های بعدی آن تقسیم و پرداخت می گردد.

تبصره- منظور از مستمری استحقاقی بیمه شده متوفی مستمری حین فوت او می باشد. در مورد بیمه شدگانی که در اثر هر نوع حادثه یا بیماری فوت شوند، مستمری استحقاقی عبارت است از مستمری که برای بیمه شده از کار افتاده کلی حسب مورد برقرار می شود.

ماده ۸۴- هرگاه بیمه شده فوت کند هزینه کفن و دفن او از طرف سازمان تأمین خدمات درمانی پرداخت خواهد شد (با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

فصل نهم: ازدواج و عائله‌مندی

ماده ۸۵- به بیمه‌شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج می‌کند مبلغی معادل یک ماه متوسط

مزد یا حقوق با رعایت شرایط زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می‌شود:

- ۱- در تاریخ ازدواج رابطه استخدامی او با کارفرما قطع نشده باشد.
- ۲- ظرف پنج سال قبل از تاریخ ازدواج حداقل حق بیمه هفتصدویست روز کار را به سازمان پرداخته باشد.
- ۳- عقد ازدواج دائم بوده و در دفتر رسمی ازدواج به ثبت رسیده باشد.

تبصره ۱- مزد یا حقوق متوسط موضوع این ماده عبارت است از جمع دریافتی بیمه‌شده ظرف دو سال قبل از ازدواج که به مأخذ آن حق بیمه پرداخت شده است تقسیم بر بیست و چهار.

تبصره ۲- در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرایط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد.

ماده ۸۶- کمک عائله‌مندی منحصراً تا دو فرزند بیمه‌شده پرداخت می‌شود مشروط بر آن که:

- ۱- بیمه‌شده حداقل سابقه پرداخت حق بیمه هفتصدویست روز کار را داشته باشد.
- ۲- سن فرزندان او از هجده سال کمتر باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل یا در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱- این قانون قادر به کار نباشند. میزان کمک عائله‌مندی معادل سه برابر حداقل مزد روزانه کارگر ساده در مناطق مختلف برای هر فرزند در هر ماه می‌باشد.

به موجب ماده واحده قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ «از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون کلیه محدودیت‌های مقرر در قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ و اصلاحات آن و سایر قوانین که براساس تعداد فرزند برای والدین شاغل یا فرزندان آنان ایجاد شده است لغو می‌شود».

ماده ۸۷- پرداخت کمک عائله‌مندی به عهده کارفرما می‌باشد و باید در موقع پرداخت مزد یا حقوق به بیمه‌شده پرداخت شود.
تبصره- هرگاه در مورد پرداخت کمک عائله‌مندی اختلافی بین بیمه‌شده و کارفرما حاصل شود به طریق مذکور در فصل حل اختلاف قانون کار عمل خواهد شد.

فصل دهم: مقررات کلی راجع به کمک‌ها

ماده ۸۸- انجام خدمات بهداشتی مربوط به محیط کار به عهده کارفرمایان است. بیمه‌شدگانی که در محیط کار با مواد زیان‌آور از قبیل گازهای سمی، اشعه و غیره تماس داشته باشند باید حداقل هر سال یکبار از طرف سازمان تأمین خدمات درمانی معاینه پزشکی شوند. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.)

ماده ۸۹- افرادی که به موجب قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی یا به موجب این قانون بازنشسته و یا از کارافتاده شده یا می‌شوند و افراد بلافصل خانواده آنها همچنین افرادی که مستمری بازماندگان دریافت می‌دارند با پرداخت دو درصد از مستمری دریافتی از خدمات درمانی مذکور در بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ این قانون توسط سازمان تأمین خدمات درمانی برخوردار خواهند شد. مابه‌التفاوت وجوه پرداختی توسط بیمه‌شدگان موضوع این ماده تا مبلغی که طبق ضوابط قانون تأمین درمان مستخدمین دولت باید پرداخت شود از طرف سازمان تأمین خواهد شد. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.)

ماده ۹۰- افراد شاغل در کارگاه‌ها باید قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با کارهای مرجوع داشته باشند بدین منظور کارفرمایان مکلفند قبل از بکار گماردن آنها ترتیب معاینه پزشکی آنها را بدهند. در صورتی که پس از استخدام مشمولین قانون معلوم شود که نامبردگان در حین استخدام قابلیت و استعداد کار مرجوع را نداشته و کارفرما در معاینه پزشکی آنها تعلل کرده است و بالتیجه بیمه‌شده دچار حادثه شده و یا بیماریش شدت یابد سازمان تأمین خدمات درمانی و این سازمان مقررات این قانون را درباره بیمه‌شده اجرا و هزینه‌های مربوط را از کارفرما طبق ماده ۵۰ این قانون مطالبه و وصول خواهند نمود. (با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مقررات این ماده صرفاً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است.)

ماده ۹۱- برای تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی تشکیل خواهد شد. ترتیب تشکیل و تعیین

اعضا و ترتیب رسیدگی و صدور رأی براساس جدول میزان از کارافتادگی طبق آیین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد این سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی به تصویب شورای عالی می‌رسد. (آیین نامه این ماده در تاریخ ۱۳۶۶/۳/۶ به تصویب رسیده است). (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

ماده ۹۲- به منظور نظارت بر حسن اجرای وظایف درمانی ناشی از اجرای این قانون سه نفر از کارشناسان بیمه درمانی به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی در شورای فنی سازمان تأمین خدمات درمانی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت عضویت خواهند یافت.

به موجب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ و لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی و انحلال سازمان خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲، مفاد ماده مزبور منتفی و فعلاً آیین نامه اجرایی قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی (مواد ۴ به بعد) جایگزین آن شده است همچنین وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است.

ماده ۹۳- تغییر میزان از کارافتادگی در موارد زیر مستلزم تجدیدنظر در مبلغ مستمری می‌باشد:

۱- مستمری از کارافتادگی کلی در صورت از بین رفتن شرایط از کارافتادگی کلی به محض اشتغال مجدد مستمری بگیر قطع می‌شود. در صورتی که تقلیل میزان از کارافتادگی ناشی از کار به میزان مندرج در مواد ۷۳ و ۷۴ این قانون باشد حسب مورد مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار یا غرامت نقص عضو پرداخت خواهد شد.

۲- مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار موضوع ماده ۷۳ این قانون ظرف پنج سال از تاریخ برقراری قابل تجدیدنظر می‌باشد. در صورتی که در نتیجه تجدیدنظر معلوم گردد که بیمه شده فاقد یکی از شرایط مقرر می‌باشد مستمری او قطع خواهد شد و در صورتی که مشمول ماده ۷۴ این قانون شناخته شود غرامت مذکور در آن ماده را دریافت خواهد نمود.

۳- هرگاه میزان از کارافتادگی جزئی ناشی از کار افزایش یابد و این تغییر نتیجه حادثه منجر به از کارافتادگی باشد مستمری از کارافتادگی جزئی حسب مورد به مستمری کلی ناشی از کار تبدیل و یا میزان مستمری از کارافتادگی جزئی افزایش خواهد یافت.

ماده ۹۴- هرگاه برای یک مدت دو یا چند کمک نقدی موضوع این قانون به بیمه شده تعلق گیرد فقط کمک نقدی که میزان آن بیشتر است پرداخت خواهد شد به استثنای کمک ازدواج و عائله‌مندی و نوزاد که دریافت آنها مانع استفاده از سایر کمک‌های مقرر نخواهد بود.

افراد تحت تکفل بیمه‌شدگان در ایام خدمت سربازی بیمه‌شده از مزایای قانونی بیمه‌های اجتماعی برخوردار خواهند بود. سازمان موظف است حق بیمه این افراد را طبق نرخ سازمان تأمین خدمات درمانی به سازمان مزبور پرداخت نماید.

قسمت اخیر ماده فوق‌الذکر به موجب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و تبصره ۲ ماده واحده قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۷/۸/۲۱ منتفی است.

ماده ۹۵- مدت خدمت و وظیفه مشمولین این قانون پس از پایان خدمت و اشتغال مجدد در مؤسسات مشمول این قانون جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنها منظور خواهد شد. (در ارتباط با ماده فوق، قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن در تاریخ ۱۳۸۳/۱/۳۰ و قانون استفساریه قانون فوق‌الذکر در تاریخ ۱۳۸۵/۳/۲۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است:

قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن (مصوب ۱۳۸۳/۱/۳۰)

ماده واحده- تبصره ماده (۱۴) قانون کار مصوب ۱۳۶۷/۷/۲ به عنوان تبصره (۱) به شرح ذیل اصلاح و تبصره دیگری به آن الحاق می‌گردد:

تبصره ۱- مدت خدمت نظام و وظیفه شاغلین مشمول قانون کار یا شرکت داوطلبانه آنان در جبهه قبل از اشتغال و یا حین اشتغال جزو سوابق خدمتی آنان نزد سازمان تأمین اجتماعی محسوب می‌گردد. اعتبار مورد نیاز برای اجرای این قانون از محل دریافت میانگین حق بیمه دو سال آخر فرد بیمه‌شده تأمین می‌گردد.

تبصره ۲- آن دسته از بیمه‌شدگانی که مشمول اصلاحیه تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند به شرط آن که خدمت نظام و وظیفه خود را در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل طی نموده یا حضور داوطلبانه در جبهه داشته باشند سوابق خدمتی آنان جزء کارهای سخت و زیان آور محسوب می‌شود. (آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۸ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.)

قانون استفساریه قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن مصوب ۱۳۸۳ (مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۸)

«موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا منظور قانونگذار در قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن مصوب ۱۳۸۳/۱/۳۰ شمول قانون مذکور، بر کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که به هر

نحوه سازمان تأمین اجتماعی حق بیمه خود را می‌پردازند نیز بوده است یا خیر؟

نظر مجلس:

بله، کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که حق بیمه به آن سازمان می‌پردازند نیز مشمول این قانون می‌باشند.»

ماده ۹۶- سازمان مکلف است میزان کلیه مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و مجموع مستمری بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یکبار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیأت وزیران به همان نسبت افزایش دهد.

(در ارتباط با ماده فوق قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵ به تصویب رسیده است:

قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار (مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵)

«**ماده واحده-** افزایش مستمری از کارافتادگی جزئی مشمولین قانون تأمین اجتماعی عیناً تابع ضوابط و مقررات موضوع ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیر ماه ۱۳۵۴ خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی مکلف است افزایش‌های قبلی را که براساس ماده فوق‌الذکر صورت پذیرفته باشد، در مورد مستمری‌بگیران از کارافتادگی جزئی نیز معمول دارد.

تبصره- تعیین حداقل و حداکثر جمع مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از این قانون و تاریخ پرداخت مابه‌التفاوت مستمری که به ترتیب فوق محاسبه خواهد شد با هیأت وزیران خواهد بود.»

فصل یازدهم: تخلفات - مقررات کیفری

ماده ۹۷- هرکس به استناد اسناد و گواهی‌های خلاف واقع یا با توسل به عناوین و وسایل تقلبی از مزایای مقرر در این قانون به نفع خود استفاده نماید یا موجبات استفاده افراد خانواده خود یا شخص ثالث را از مزایای مذکور فراهم سازد به پرداخت جزای نقدی معادل دو برابر خسارات وارده به سازمان تأمین خدمات درمانی یا این سازمان و در صورت تکرار به حبس جنحه‌ای از ۶۱- روز تا شش ماه محکوم خواهد شد. (با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی، در حال حاضر متن ماده فوق‌الذکر صرفاً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی می‌باشد.)

به موجب ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حبس از نود و یک روز تا شش ماه جزء مجازات‌های تعزیری درجه هفت می‌باشد.

ماده ۹۸- کارفرمایانی که در موعد مقرر در این قانون حق بیمه موضوع قانون را پرداخت ننمایند علاوه بر تأدیه حق بیمه به پرداخت مبلغی معادل نیم در هزار مبلغ عقب افتاده برای هر روز تأخیر بابت خسارت تأخیر ملزم خواهند بود. این خسارت نیز به ترتیب مقرر در ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد. (مواد ۹۸، ۹۹ و ۱۰۰ طبق قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳- ملغی شده و قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان... مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ با اصلاحات بعدی جایگزین آن گردیده است در این خصوص به توضیحات ذیل ماده ۴۶ همین قانون مراجعه شود).

ماده ۹۹- کارفرمایانی که ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون در مورد ترتیب پرداخت بدهی معوقه متعلق به قبل از فروردین ۱۳۵۴ خود با سازمان توافق نمایند از تأدیه خسارت تأخیر و جرایم معاف خواهند بود. همچنین ظرف مدت یک سال فوق کارفرمایانی که به تشخیص سازمان به پرداخت بدهی‌های سابق خود معترض می‌باشند و یا آن که کارگران آنان عملاً امکان استفاده از قسمتی از کمک‌های قانونی مقرر نداشته‌اند می‌توانند به هیأت‌های تشخیص مطالبات مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ مراجعه نمایند. هیأت‌های مذکور

به دلایل و مدارکی که از طرف کارفرما ابراز می‌شود رسیدگی نموده و تصمیم مقتضی اتخاذ خواهند کرد.

در مورد بدهی‌های زاید بر دویست هزار ریال به تقاضای کارفرما و یا سازمان موضوع قابل رسیدگی مجدد در هیأت تجدیدنظر بوده و تصمیم متخذه قطعی و لازم‌الاجرا است. هیأت‌های فوق‌الذکر می‌توانند به درخواست کارفرما ترتیب پرداخت بدهی او را حداکثر در ۳۶ قسط ماهانه بدهند و در این مدت کارفرما باید به میزان ۱۲ درصد نسبت به مانده بدهی خود بهره به سازمان پردازد. در مورد دیون قطعی اعم از این که قطعیت ناشی از انقضای مهلت اعتراض مقرر در قانون و یا صدور آراء هیأت‌های موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون بوده و مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۴ باشد، در صورتی که کارفرمای مربوط تا تاریخ تصویب این قانون ترتیب پرداخت اصل بدهی خود را داده باشد از تأدیه خسارت تأخیر که پرداخت ننموده معاف خواهد بود. در مورد دیون مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۴ در صورتی که کارفرما از انجام تعهدات و اجرای ترتیب پرداخت بدهی خود که مورد موافقت سازمان قرار گرفته تخلف نماید کلیه جرایم و خسارات بخشوده شده قابل وصول خواهد بود. (ملغی شده است. به توضیحات ذیل ماده ۹۸ رجوع شود)

ماده ۱۰۰- کارفرمایی که از تنظیم صورت مزد یا حقوق به ترتیب مذکور در قانون و آیین‌نامه مربوط خودداری کنند و کارفرمایی که در موعد مقرر در ماده ۳۹ صورت مزد بیمه‌شدگان را به سازمان ارسال ندارند یا به ترتیبی که با موافقت قبلی سازمان معین می‌شود در مورد ارسال صورت مزد عمل نکنند به پرداخت خسارتی معادل یک دوازدهم حق‌بیمه آن ماهی که صورت مزد نداده‌اند ملزم خواهند بود، این خسارت طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد. (ملغی شده است. به توضیحات ذیل ماده ۹۸ رجوع شود.)

ماده ۱۰۱- سازمان مکلف است به صورت مزد ارسالی از طرف کارفرما ظرف شش ماه از تاریخ وصول رسیدگی کند و در صورتی که از لحاظ تعداد بیمه‌شدگان یا میزان مزد یا حقوق یا کار اختلافی مشاهده نماید مراتب را به کارفرما ابلاغ کند. در صورتی که کارفرما تسلیم نظر سازمان نباشد می‌تواند از هیأت‌های تشخیص موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تقاضای رسیدگی کند. هرگاه رأی هیأت مبنی بر تأیید نظر سازمان باشد کارفرما علاوه بر پرداخت حق‌بیمه به تأدیه خسارتی معادل یک دوازدهم مابه‌التفاوت ملزم خواهد بود که طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد. (خسارات موضوع این ماده طبق قانون منع دریافت خسارات... مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳- حذف شده است و قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان... مصوب ۱۳۷۳/۹/۵ مجلس شورای اسلامی جایگزین آن شده است که هر دو قانون مذکور در ذیل ماده ۴۶ آمده است.)

ماده ۱۰۲- در صورتی که کارفرما یا نماینده او از اقدامات بازرس سازمان جلوگیری نموده یا از ارایه دفاتر و مدارک مربوط و تسلیم رونوشت یا عکس آنها به بازرس خودداری کند به جزای نقدی از پانصد ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد. گزارش بازرسان سازمان در این خصوص در حکم گزارش ضابطین دادگستری است.

به موجب ماده ۲۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ «کلیه مبالغ مزبور در این قانون و سایر قوانین از جمله مجازات نقدی به تناسب نرخ تورم اعلام شده به وسیله بانک مرکزی هر سه سال یک بار به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب هیأت وزیران تعدیل و در مورد احکامی که بعد از آن صادر می‌شود لازم‌الاجرا می‌گردد.»

ماده ۱۰۳- کارفرمایانی که عمداً وجوهی زاید بر میزان مقرر در این قانون به عنوان حق بیمه از مزد یا حقوق و مزایای بیمه‌شدگان برداشت نمایند علاوه بر الزام به استرداد وجوه مذکور به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا شش ماه محکوم خواهند شد.

به موجب ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حبس از نود و یک روز تا شش ماه جزء مجازات‌های تعزیری درجه هفت می‌باشد.

ماده ۱۰۴- وجوه و اموال سازمان در حکم وجوه و اموال عمومی می‌باشد و هرگونه برداشت غیرقانونی از وجوه مذکور و تصرف غیرمجاز در اموال آن اختلاس یا تصرف غیرقانونی است و مرتکب طبق قوانین کیفری تعقیب خواهد شد.

به موجب بندهای (ب) و (ز) تبصره ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ در جرائم اختلاس و تصرف غیرقانونی در اموال عمومی و دولتی در صورتی که میزان مال موضوع جرم ارتكابی یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا بیش از آن باشد انتشار حکم محکومیت قطعی الزامی است و در رسانه ملی یا یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار منتشر می‌شود. همچنین به موجب بند (ب) ماده ۱۰۹ قانون فوق‌الذکر جرائم مزبور مشمول مرور زمان تعقیب، صدور حکم و اجرای مجازات نمی‌شوند.

ماده ۱۰۵- کلیه کسانی که گواهی آنان مجوز استفاده از مزایای مقرر در این قانون می‌باشد در صورت صدور گواهی خلاف واقع علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس جنحه‌ای از ۶۱- روز تا شش ماه محکوم خواهند شد.

به موجب ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ حبس از نود و یک روز تا شش ماه جزء مجازات‌های تعزیری درجه هفت می‌باشد.

ماده ۱۰۶- کلیه خسارات و وجوه حاصل از جرایم نقدی مقرر در این قانون به حساب سازمان واریز و جزء درآمدهای آن منظور خواهد شد.

ماده ۱۰۷- به شکایات و دعاوی سازمان در مراجع قضایی خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۰۸- کارفرمایانی که حق بیمه قطعی شده بیمه‌شدگان را ظرف یک ماه پس از ابلاغ آن از

طرف سازمان نپردازند یا ترتیب برای پرداخت آن با موافقت سازمان ندهند به دو برابر خسارت مذکور در ماده ۹۷ این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۱۰۹- در صورتی که کارفرما شخص حقوقی باشد، مسئولیت‌های جزایی مقرر در این قانون متوجه مدیرعامل شرکت یا هر شخص دیگری خواهد بود که در اثر فعل یا ترک فعل او موجبات ضرر و زیان سازمان یا بیمه‌شدگان فراهم شده است.

به موجب ماده ۲۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ «انحلال شخص حقوقی و مصادره اموال آن زمانی اعمال می‌شود که برای ارتکاب جرم به وجود آمده یا با انحراف از هدف مشروع نخستین فعالیت خود را منحصرأ در جهت ارتکاب جرم تغییر داده باشد.»

فصل دوازدهم: مقررات مختلف

ماده ۱۱۰- سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از نوسازی و غیره و پرداخت هزینه تمبر دعای معاف است، همچنین سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی آن قسمت از داروها و تجهیزات و لوازم بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها که معافیت آنها قبلاً مورد تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار گرفته است معاف خواهند بود. (سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است).

از لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸)

ماده ۵- سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و غیره و پرداخت هزینه دادرسی دعای معاف است.

تبصره ۱- معافیت‌های موضوع این ماده شامل سازمان بیمه‌های اجتماعی سابق، سازمان تأمین اجتماعی سابق و صندوق تأمین اجتماعی سابق نیز خواهد بود.

(به موجب بندهای ۲۷۹ و ۲۹۸ پیوست قانون تنقیح قوانین مالیاتی کشور مصوب ۱۳۹۶/۱/۳۰، مواد ۱۱۰ و ۱۱۳ قانون تأمین اجتماعی و ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی و تبصره های ۱ و ۲ آن نسخ گردیده‌اند).

ماده ۱۱۱- مستمری از کارافتادگی کلی و مستمری بازنشستگی و مجموع مستمری بازماندگان در هر حال نباید از حداقل مزد کارگر عادی کمتر باشد.

ماده ۴۱ قانون کار (مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹)

«شورای عالی کار همه ساله موظف است میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و یا صنایع مختلف تعیین نماید.

۱- حداقل مزد کارگران با توجه به درصد تورمی که از طرف بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران اعلام می‌شود.

۲- حداقل مزد بدون آن که مشخصات جسمی و روحی کارگران و ویژگی‌های کار محول شده را مورد توجه قرار دهد باید به اندازه‌ای باشد تا زندگی یک خانواده، که تعداد متوسط آن توسط مراجع رسمی اعلام می‌شود را تأمین نماید.

تبصره- کارفرمایان موظفند که در ازای انجام کار در ساعات تعیین شده قانونی به هیچ کارگری کمتر از حداقل مزد تعیین شده جدید پرداخت نمایند و در صورت تخلف، ضامن تأدیه مابه‌التفاوت مزد پرداخت شده و حداقل مزد جدید می‌باشند.»

ماده ۱۱۲- بیمه‌شدگانی که به موجب این قانون مستمري یا کمک نقدی دیگری از سازمان دریافت می‌کنند نسبت به وجوه دریافتی از پرداخت هرگونه مالیات معاف می‌باشند.

ماده ۱۱۳- کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود.

تبصره ۲ ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸)

«کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا، مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود.»

(به موجب بندهای ۲۷۹ و ۲۹۸ پیوست قانون تنقیح قوانین مالیاتی کشور مصوب ۱۳۹۶/۱/۳۰، مواد ۱۱۰ و ۱۱۳ قانون تأمین اجتماعی و ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی و تبصره های ۱ و ۲ آن نسخ گردیده‌اند.)

ماده ۱۱۴- ضوابط سنی و مدت خدمت برای احتساب مستمري بازنشستگی کارکنان سازمان قبل از موعد مقرر تابع ضوابط و مقررات قانون استخدام کشوری و تغییرات و اصلاحات بعدی آن خواهد بود. حقوق بازنشستگی این افراد برابر با متوسط حقوق و مزایای دریافتی دو سال آخر خدمت که مأخذ پرداخت حق بیمه بوده است می‌باشد.

ماده ۱۱۵- افرادی که تا تاریخ تصویب این قانون طبق قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی مستمري در حق آنان برقرار شده است مستمري خود را از سازمان دریافت خواهند داشت. مفاد ماده ۹۶ در مورد مشمولین این ماده نیز رعایت خواهد شد.

ماده ۱۱۶- سوابق پرداخت حق بیمه افراد بیمه‌شده از نظر تعهدات مذکور در ماده یک این قانون نزد شرکت سهامی بیمه ایران، بنگاه رفاه اجتماعی، صندوق تعاون و بیمه کارگران و سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران و سازمان بیمه‌های اجتماعی و همچنین افرادی که بیمه اختیاری بوده‌اند برای استفاده از مزایای مذکور در این قانون جزء سابقه آنان محسوب خواهد شد مشروط بر این که:

- ۱- کارگاه یا مؤسسه‌ای که بیمه‌شده در آن به کار اشتغال داشته است کارگران و کارمندان خود را نزد یکی از مؤسسات مذکور بیمه نموده باشد و اشتغال بیمه‌شده نیز در آن کارگاه یا مؤسسه مسلّم باشد.
- ۲- کمک مورد تقاضا در قانونی که حق بیمه به موجب آن پرداخت گردیده پیش‌بینی شده باشد.

ماده ۱۱۷- میزان حق بیمه روستائیان مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان و ترتیب وصول آن و انواع کمک‌های قانونی و منابع مالی تأمین هزینه‌های مربوط به بیمه‌شدگان روستایی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت رفاه اجتماعی به تصویب کمیسیون‌های مربوط مجلسین می‌رسد. تا زمان تصویب آیین‌نامه مذکور مقررات و آیین‌نامه‌های موجود قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان به قوت خود باقی است. (آیین‌نامه بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۲ و اصلاحی آن مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ می‌باشد) (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه اجتماعی شده است).

به موجب قانون اصلاح بند (د) ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۹- مجلس شورای اسلامی عنوان «صندوق بیمه روستائیان و عشایر» به عبارت «صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر» تغییر یافته است.

ماده ۱۱۸- از تاریخ اجرای این قانون، قانون بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۳۹ و اصلاحیه‌های آن و قانون افزایش مستمری‌های بعضی از مستمری‌بگیران مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی، قانون تأمین آموزش فرزندان کارگران و سایر قوانینی که با این قانون مغایرت دارد ملغی است. تبصره ۱- کلیه تعهدات مالی و اموال و دارایی صندوق تأمین آموزش فرزندان کارگر به سازمان منتقل می‌شود.

تبصره ۲- کارکنان صندوق تأمین آموزش فرزندان کارگر به سازمان منتقل و تابع مقررات و نظامات استخدامی سازمان خواهند بود.

تبصره ۳- آیین‌نامه‌های اجرایی قانون سابق بیمه‌های اجتماعی که با این قانون مغایرت نداشته باشد تا زمان تنظیم و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون قابل اجرا است.

قانون فوق مشتمل بر یکصد و هجده ماده و چهل تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۴/۳/۱۹، در جلسه روز سه‌شنبه سوم تیرماه یکهزار و سیصد و پنجاه و چهار شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

